

การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล



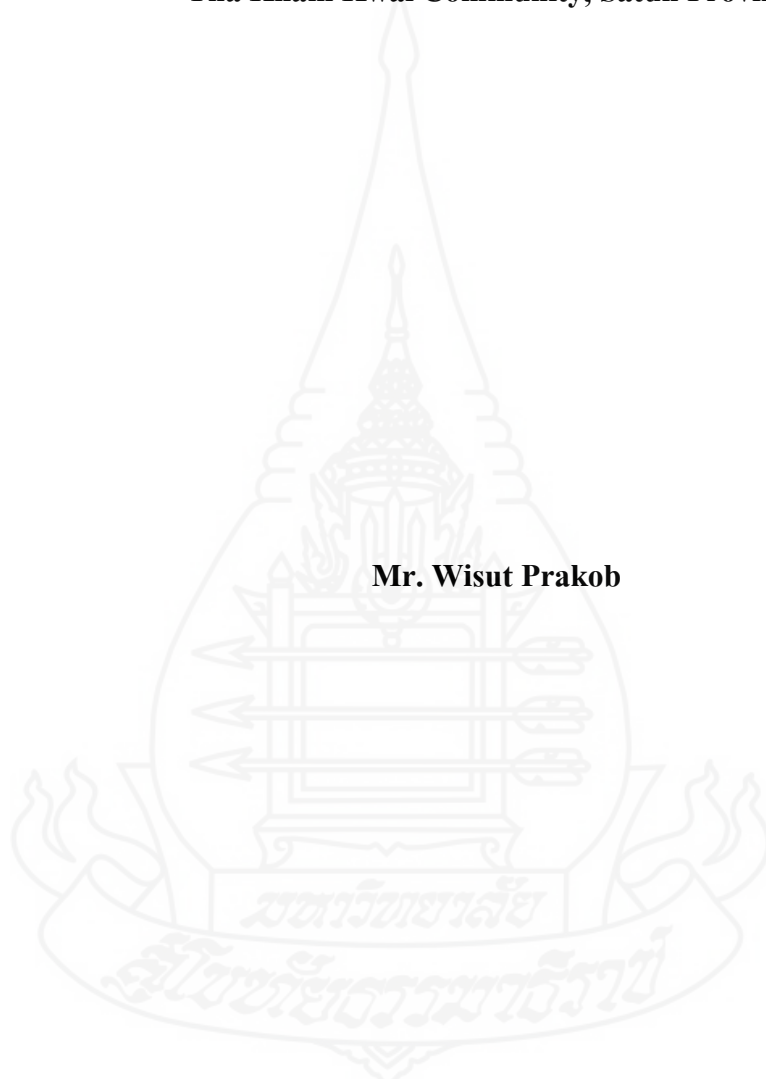
นายวิสูตร ประกอบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต
แผนกวิชาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

พ.ศ. 2564

**Communication for Community-based Tourism of
Tha Kham Kwai Community, Satun Province**

Mr. Wisut Prakob



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Communication Arts in Communication Innovation for Political and Local Administration

School of Communication Arts

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

ชื่อวิทยานิพนธ์ การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล

ผู้วิจัย นายวิสูตร ประกอบ รักษนศึกษา 2611500923 **ปริญญา** นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

(นวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิยาธร ท่อแก้ว (2) อาจารย์ ดร.กานต์ บุญศิริ **ปีการศึกษา** 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล เกี่ยวกับ 1) กระบวนการสื่อสาร 2) การจัดการเครือข่ายการสื่อสาร และ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสาร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจงจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุป

ผลการศึกษาพบว่า 1) กระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วย (1) ผู้ส่งสาร คือ ผู้มีหน้าที่ร่วมในการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทอน สมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวผู้นำชุมชน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานและเข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย (2) เนื้อหา คือ ประวัติชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชน สินค้าชุมชน และแนวความคิด การจัดการท่องเที่ยวชุมชนท่าข้ามควาย (3) สื่อ คือ สื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน สื่อป้ายขนาดเล็ก ป้ายขนาดใหญ่ เอกสารแจก แผ่นพับ กิจกรรมการท่องเที่ยว เว็บไซต์ของผู้ทรงอิทธิพล เฟซบุ๊ก ไลน์กลุ่ม และยูทูป (4) ผู้รับสาร คือ นักท่องเที่ยว ผู้ที่สนใจศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบ นักพัฒนาชุมชน นักศึกษา และนักวิจัย (5) ผลการสื่อสาร คือ นักท่องเที่ยวได้มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์การท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศน์ และการบริหารจัดการชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว 2) การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) การรวมตัวของเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง มุ่งมั่นสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2) การกำหนดภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายมีแผนงานการจัดการการสื่อสารที่ชัดเจน (3) การปฏิบัติการสื่อสารโดยมุ่งเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ ทุกรูปแบบ และ (4) การจัดปัจจัยสนับสนุนการสื่อสารจากกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลนาทอน 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) การเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้กับเครือข่ายการสื่อสาร พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ให้กับมัคคุเทศก์ชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง (2) การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (3) การยกระดับการร่วมคิด ร่วมทำของผู้นำที่เป็นนักปกครองท้องถิ่น นักปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ สมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยว และประชาชนในชุมชนให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับชุมชน

คำสำคัญ การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชุมชน กระบวนการสื่อสาร การจัดการการสื่อสาร

Thesis title: Communication for Community-based Tourism of Tha Kham Kwai Community, Satun Province

Researcher: Mr. Wisut Prakob; **ID:** 2611500923;

Degree: Master of Communication Arts (Communication Innovation for Political and Local Administration); **Thesis advisors:**)1(Dr. Wittayatorn Torkaew, Associate Professor;)2(Dr. Karn Boonsiri; **Academic year:** 2021

Abstract

The objective of this research was to study the communication for community-based tourism of Tha Kham Kwai Community, Satun Province in terms of 1) the communication process; 2) management of the communication network; and 3) approaches for developing communication.

This was a qualitative research based on in-depth interviews with thirty-five key informants who were criterion based selection from among people directly involved with community-based tourism in Tha Kham Kwai Community. The data collection tool was a semi-structured in-depth interview form. Data were analyzed deductively.

The results showed that 1) the communications process consisted of (1) the message senders, who were people responsible for tourism operations who were knowledgeable about tourism in Tha Kham Kwai, including village headmen, personnel of Na Thon Sub-district Administrative Organization, members of the tourism network, community leaders, and tourists/study visitors; (2) message content included local history, culture and traditions, eco-tourism sites, community products and concepts about managing community tourism in Tha Kham Kwai; (3) message channels, including personal media, small and large billboards, pamphlets and other printed documents, tourism activities, websites of influential people, Facebook, Line groups and YouTube; (4) message receivers were tourists, people interested in model examples of community tourism management, community developers, students and researchers; (5) the results of communication were that tourists gained knowledge and understanding, enjoyed cultural and environmental tourism experiences, and learned about community tourism management. 2) Management of the communication network consisted of (1) the joining together of a strong tourism network intent on building an identity for sustainable tourism; (2) designating the roles and responsibilities of each party within a clear communications management plan; (3) operations with an emphasis on disseminating information using every kind of media; and (4) managing factors of support from network members, tourism enterprises, tourists, and government agencies, especially the Na Thon District Administrative Organization. 3) approaches for developing communication included (1) expanding network members' social media communication skills and developing English and Chinese language skills for community guides and related entrepreneurs; (2) developing new and unusual activities to attract tourists; and (3) raising the collaborative skills of local administrators, tourism network members and local residents for better co-thinking and co-working, to make the community into a sustainable tourism community and to generate a stable source of income for the community.

Keywords: Communication for tourism, Community tourism, Communication process, Communication management

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูง จาก รองศาสตราจารย์ ดร. วิฑาธร ท่อแก้ว และอาจารย์ ดร.กานต์ บุญศิริ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง และรองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิทประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่าน เป็นอย่างสูง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คุณพีรพัฒน์ เงินเจริญ นายอำเภอทุ่งหว้า นายสมยศ ฤทธิ ธรรมนาถนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาทอน หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านท่าข้ามควายนักท่องเที่ยว และพี่ๆ น้องๆ รวมถึงเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ข้อมูลต่างๆ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชานวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองการปกครอง ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำ วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ทุกคนที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณบิดามารดา ที่สนับสนุนและให้กำลังใจจนงานวิจัยสำเร็จด้วยดี คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมนุชาพระคุณบิดามารดาและบูรพาจารย์ทุก ท่านที่ได้อบรมสั่งสอนวิชาความรู้และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจสำคัญ ที่ทำให้การศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

วิสูตร ประกอบ

ตุลาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	8
แนวคิดของการสื่อสาร	8
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยชุมชน	17
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน	19
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน	21
ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร	25
ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
แบบการวิจัย.....	38
ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล.....	43
ส่วนที่ 2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล.....	48
ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล.....	71
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผลการวิจัย.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	77
ภาคผนวก.....	80
ก แบบสอบถาม.....	81
ข ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บข้อมูล.....	89
ประวัติผู้วิจัย.....	94

ณ

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 สื่อประชาสัมพันธ์..... 20



สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 รูปแบบการสื่อสารของเบอร์โล (Berol's Model of Communication).....	10
ภาพที่ 2.2 รูปแบบจำลองและเปรียบเทียบกับองค์ประกอบของการสื่อสาร.....	25
ภาพที่ 4.1 กระบวนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล.....	44
ภาพที่ 4.2 ฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว.....	45
ภาพที่ 4.3 ฝ่ายชุดการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว.....	45
ภาพที่ 4.4 ฝ่ายพิธีกร.....	46
ภาพที่ 4.5 ฝ่ายมัคคุเทศก์.....	47
ภาพที่ 4.6 ฝ่ายสตาร์ฟเรือ.....	47
ภาพที่ 4.7 ฝ่ายจุดเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน.....	48
ภาพที่ 4.8 ฝ่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	49
ภาพที่ 4.9 ฝ่ายอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว.....	50
ภาพที่ 4.10 สื่อบุคคล.....	55
ภาพที่ 4.11 สื่อโทรทัศน์.....	55
ภาพที่ 4.12 สื่อวิทยุกระจายเสียง.....	56
ภาพที่ 4.13 สื่อสิ่งพิมพ์.....	57
ภาพที่ 4.14 การสื่อสารแบบป้ายโฆษณา.....	58
ภาพที่ 4.15 สื่อกิจกรรม.....	59
ภาพที่ 4.16 การท่องเที่ยวและศูนย์เรียนรู้บ้านท่าข้ามควาย.....	60
ภาพที่ 4.17 กลุ่มในเครือข่าย CBT SOUTHERN.....	60
ภาพที่ 4.18 สื่อ You Tube.....	61
ภาพที่ 4.19 การจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล.....	68

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในทุกภูมิภาคทั่วโลก ทำให้เกิดการไหลเวียนเงินตรา ระหว่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก จากการสำรวจนักท่องเที่ยว ในปีพุทธศักราช 2561 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มุ่งเป้าหมายการเดินทางไปที่ประเทศในภูมิภาคเอเชียและยุโรป องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) เปิดเผยว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลก ณ ปีพุทธศักราช 2559 อยู่ที่ 1,235 ล้านคน เพิ่มขึ้นประมาณ 4% จากปีก่อนหน้าซึ่งอยู่ที่ 1,189 ล้านคน โดยกลุ่มคนที่มีอายุตั้งแต่ 18-34 ปี นิยมการท่องเที่ยวแบบ “ทริป ระยะสั้น” 3-5 วัน และพักการท่องเที่ยวแบบหลายประเทศใน 1 ทริป และกลุ่มนี้นิยมที่พักประเภท “โรงแรมหรูขนาดเล็กและโฮสเทล” (Luxury Inns and Hostel) มีความเป็นส่วนตัว มีตำแหน่งที่ตั้งที่ดี สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวคนอื่นๆ ได้ง่าย (ประชาชาติธุรกิจ ออนไลน์, 2561)

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวชุมชน โดยในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้ระบุถึง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์ โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ได้ระบุถึง การเสริมสร้างภาพลักษณ์คุณภาพ และความปลอดภัยให้กับประเทศไทย โดยการพัฒนาภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ มุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่าและภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) ที่มีคุณภาพสูง ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย รวมถึงการส่งเสริมการบังคับใช้และให้ความรู้

เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่นักท่องเที่ยวและสาธารณชน การส่งเสริมการตลาดเฉพาะกลุ่มเพื่อดึงดูดการเดินทางท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมการตลาดแบบเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป กลุ่มตลาดระดับกลาง – บน นักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมและนิเวศ การส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่างๆ ผ่านสัญลักษณ์ “Thainess” บนสินค้าและบริการที่คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่างๆ การส่งเสริมเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัด โดยการพัฒนาแบรนด์และสื่อสร้างความแตกต่างของภาคและจังหวัดต่างๆ ในรูปแบบการเล่าเรื่องการสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ การท่องเที่ยวที่สมดุลเชิงพื้นที่และเวลาเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล การจัดกิจกรรม เทศกาล และงานประเพณี ประจำถิ่นในแต่ละเดือน การส่งเสริม “ไทยเที่ยวไทย” ส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการใช้เทคโนโลยีในการทำตลาด ด้วยการส่งเสริม ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในการทำตลาดได้แก่ การร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการ ทางการท่องเที่ยว ให้สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน การดำเนินงานระดับชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้ภาคประชาชน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในบริบทที่เหมาะสม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนพัฒนาระดับชุมชน จะช่วยเพิ่มเอกลักษณ์และความเป็นไทย ให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยว และเป็น การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ประชาชนอย่างแท้จริง (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน เป็นอีกทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นไปตามกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องเนื่องกับการอนุรักษ์ระบบนิเวศ รักษาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ Security ความปลอดภัย ที่รวมถึงภัยธรรมชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน Sanitation ความสะอาดปราศจากโรค และมลพิษ ทั้งอากาศ น้ำดื่ม และสิ่งปฏิกูลต่างๆ และ Satisfaction หรือความพึงพอใจ ในประสบการณ์การท่องเที่ยว หลักพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ความยั่งยืน องค์ประกอบสำคัญทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ปัจจัยทางด้านความรู้และการสื่อความหมาย การมีส่วนร่วมหรือผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น และความพึงพอใจของผู้ใช้หรือผู้บริโภค ในการพัฒนาหรือจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และด้านนักท่องเที่ยว รวมถึงประชาชนใน

ท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีลักษณะเป็นกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวแนวใหม่ ที่ใช้ในการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนท้องถิ่น สิ่งสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น คือ เป็นการท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความดั้งเดิมของระบบนิเวศ หรือมีระบบชุมชนและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเป็นหลัก และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในทุกระดับทุกชั้นตอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน จึงเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มุ่งสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (นภาพร วิศวกุล, 2560)

นวัตกรรมการสื่อสารที่ทันสมัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการติดต่อสื่อสารให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เพราะการสื่อสารถือเป็นหัวใจสำคัญของการทำความเข้าใจระหว่างกันของคนในสังคม โดยการสื่อสารจะต้องมีการพัฒนาให้เกิดเป็นนวัตกรรมการสื่อสาร เพื่อความเท่าทันเทคโนโลยีของโลกที่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การสื่อสารจะได้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ซึ่งในยุคปัจจุบันนวัตกรรมการสื่อสารก็ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานด้านต่างๆ ของสังคม รวมทั้งงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนด้วย เนื่องจากการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนไปสู่บุคคลภายนอก และกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่ต้องการเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ช่วยสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพชุมชน กลุ่มวิสาหกิจเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน รวมทั้งประชาชนในชุมชน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดการระบบการสื่อสาร การจัดการเครือข่ายการสื่อสารที่ดีให้มีประสิทธิภาพ สร้างช่องทางการสื่อสาร เพื่อส่งต่อข้อมูลข่าวสารไปยังนักท่องเที่ยวและผู้สนใจให้รับทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ได้มีการพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารไปอย่างรวดเร็วและทันสมัย สิ่งนี้ถือว่าเป็นประโยชน์ที่ชุมชนสามารถนำไปใช้เป็นวิธีการสร้างการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี

การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายเป็นชุมชนการท่องเที่ยวในตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล เป็นการใช้เครื่องมือสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คนในชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน มีการวางแผนและตัดสินใจร่วมกัน ลักษณะการท่องเที่ยวชุมชนที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาวิถีชีวิตของชุมชน เป็นแหล่งศูนย์การเรียนรู้ของเยาวชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นชุมชนที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นของชุมชนมากมาย รวมทั้งยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเอกลักษณ์ของชุมชน การถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง สถานที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักผ่อน ศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย และเข้ามาชมความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน พื้นที่บ้านท่าข้ามควาย เป็นพื้นที่เป้าหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนฝั่งอันดามันของจังหวัดที่ประสบความสำเร็จมาก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นอุทยานธรณีโลกจาก UNESCO จากการศึกษาเบื้องต้นทางชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนงานในการยกระดับการสื่อสารให้บรรลุเชื่อมโยงกับท้องถิ่นอื่นๆ ในอำเภอทุ่งหว้าเพื่อเป็นจุดขายของการท่องเที่ยวทั้งอำเภอ จึงก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่และชุมชนในวงกว้าง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ชุมชนยังขาดการพัฒนาวัตกรรมการสื่อสารที่ดีและระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกด้าน ซึ่งการมีนวัตกรรมสื่อสารที่ดี เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว จะมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และจะช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาศึกษาดูงานและท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ทั้งจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนของบ้านท่าข้ามควาย อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในวงกว้าง และจะส่งผลให้ประชาชนและชุมชนการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล สร้างงานและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษากระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน บ้านท่าข้ามควาย การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และสามารถกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาให้แก่ชุมชนอื่นๆ ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวลักษณะเดียวกัน ได้นำแนวทางการพัฒนาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตนเองต่อไป

2. คำถามการวิจัย

2.1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล เป็นอย่างไร

2.2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล เป็นอย่างไร

2.3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควายจังหวัดสตูล เป็นอย่างไร

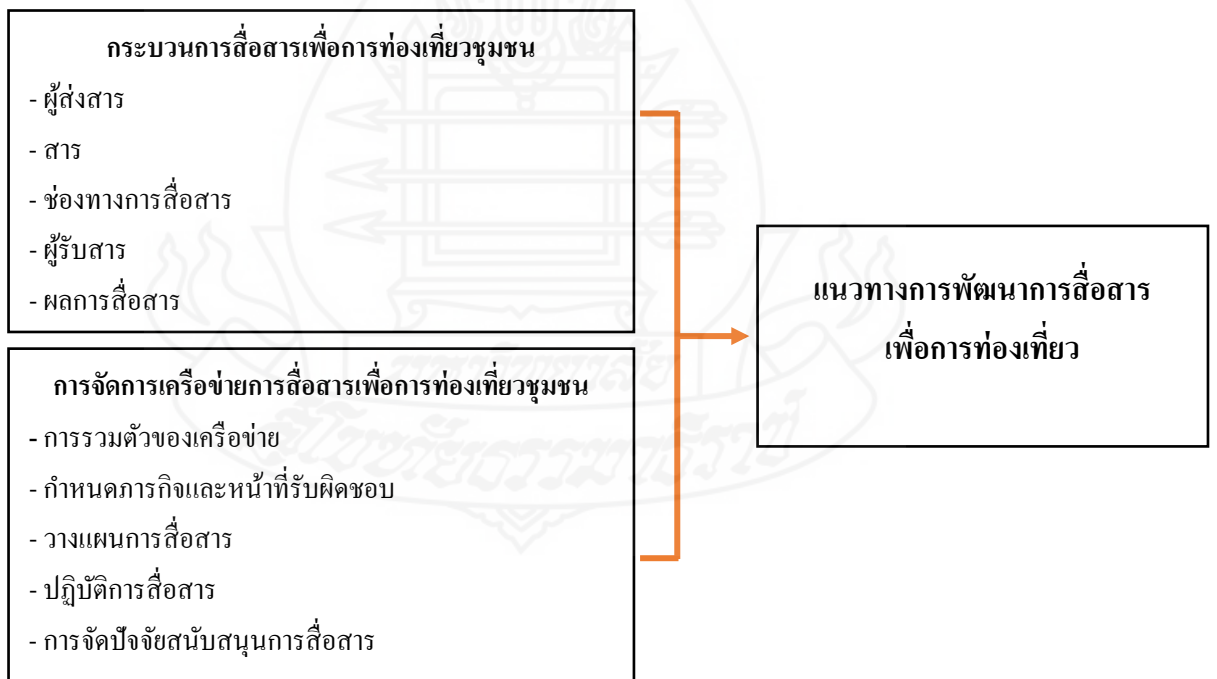
3. วัตถุประสงค์การวิจัย

3.1 เพื่อศึกษากระบวนการการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายจังหวัดสตูล

3.2 เพื่อศึกษาการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายจังหวัดสตูล

3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายจังหวัดสตูล

4. กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา

การศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนากระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน และสภาพความต้องการพัฒนาการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาเพื่อจัดเวทีการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย พิจารณาจากศักยภาพของชุมชน ในด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ และความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

5.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย รวมจำนวน 35 คน ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 5 คน ข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย จำนวน 5 คน ประชาชนในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย 10 คน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานและท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จำนวน 10 คน

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้กำหนดการศึกษา ในพื้นที่ชุมชนการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล เป็นพื้นที่ศึกษา

5.4 ขอบเขตด้านเวลาที่ศึกษา

การศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2563 – เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล จากผู้ส่งสาร โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น การพูด การเขียน สัญลักษณ์อื่นใด การแสดงหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ไปยังผู้รับสาร ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม หรือความจำเป็นของตนเอง และคู่สื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน บริบททางการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ

6.2 สภาพปัญหาการพัฒนากระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง ลักษณะการติดต่อสื่อสารของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันภายในและลักษณะการสื่อสารกับบุคคลภายนอกและนักท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

6.3 สภาพความต้องการพัฒนาการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การบริหารจัดการด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล โดยมีกระบวนการทางการจัดการที่เป็นระบบ ประกอบด้วย การรวมตัวของเครือข่าย กำหนดภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ วางแผนการสื่อสาร ปฏิบัติการสื่อสาร และการจัดปัจจัยสนับสนุนการสื่อสาร

6.4 แนวทางการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารความคิดเห็นซึ่งกันและกันของคนในชุมชน และการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกและนักท่องเที่ยวของอำเภอทุ่งหว้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล

6.5 การท่องเที่ยวชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล ที่เกิดจากการเป็นเจ้าของในการบริหารจัดการชุมชนร่วมกันของคนในชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากภายนอกชุมชน

6.6 เส้นทางท่องเที่ยว หมายถึง เส้นทางที่นักท่องเที่ยวเดินทางจากแหล่งท่องเที่ยวจุดหนึ่งไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอีกจุดหนึ่ง เป็นแนวทางการสัญจรการท่องเที่ยวชุมชนที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยง่าย สะดวก ปลอดภัย ได้รับความรู้ และเกิดความเพลิดเพลินจากการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล

6.7 นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยว ที่มาเที่ยวในเขตการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ทราบถึงกระบวนการการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล

7.2 ได้ทราบถึงการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล

7.3 ได้แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล เกี่ยวกับ 1) กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน 2) การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน และ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดของสื่อสาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร
6. ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดของการสื่อสาร

ความหมายของ “การสื่อสาร” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Communication” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

การสื่อสาร (Communication) ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Commuiease แปลว่า Make Common ซึ่งมาจากความหมายแปลเป็นไทยว่า ทำให้มีสภาพร่วมกันหรือทำให้เหมือนกัน ดังนั้น จึงอธิบายต่อไปได้ว่า การสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและตรงกัน

การสื่อสาร (Communication) เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตมนุษย์ในทุกๆ สังคม และทุกยุคทุกสมัย หากนักปราชญ์กล่าวว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม เป็นสัตว์การเมืองและสัตว์เศรษฐกิจในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มกันเป็นชุมชนและสังคม มนุษย์ทุกคนย่อมเป็นสัตว์สื่อสารด้วย เพราะอยู่ร่วมกันต้องมีการสื่อสารด้วยภาษา หรือระบบสัญลักษณ์เพื่อเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างกันในมิติทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งกลายมาเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เรา (อุบลรัตน์ศิริวุฒศักดิ์, 2540)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น.116) ได้ให้ความหมายของการสื่อสาร คือ การนำถ้อยคำ ข้อความ หรือหนังสือ จากบุคคลหนึ่ง หรือสถานที่หนึ่ง ไปยังบุคคลหนึ่งหรือสถานที่หนึ่ง

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 55) ให้ความหมายของการสื่อสารว่า การสื่อสารเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่อาศัยกระบวนการของการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยอาศัยเครื่องมือวิธีใดวิธีหนึ่งให้ไปถึงเป้าหมายเพื่อให้ความเข้าใจร่วมกัน การแสดงออกเพื่อการติดต่อสื่อสารนั้นมนุษย์จำเป็นต้องใช้ภาษาในด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า คือ “การติดต่อกันระหว่างมนุษย์ เพื่อทำให้รับรู้เรื่องราวอันมีความหมายร่วมกันและเกิดการตอบสนองต่อกัน”

เสนาะ ดิเยาว์ (2541:23) ได้ให้ความหมายของการสื่อสาร คือ การกระทำโดยบุคคลเดียวหรือหลายคนในการส่งและการรับข่าวสาร ซึ่งอาจถูกบิดเบือนด้วยสิ่งรบกวนภายใต้สภาพและผลกระทบและโอกาสที่ทำให้เกิดข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งการสื่อสารเป็นปฏิกริยาระหว่างกันทางสังคม โดยอาศัยระบบสัญลักษณ์และข่าวสาร

จากความหมายของการสื่อสารสามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นพฤติกรรมการติดต่อกันระหว่างมนุษย์ที่อาศัยกระบวนการถ่ายทอด อารมณ์ ความรู้สึก ข่าวสาร ความรู้ ภูมิปัญญา ค่านิยม ความเชื่อ มรดกทางวัฒนธรรม ความคิดเห็น เรื่องราวต่างๆของบุคคลฝ่ายหนึ่ง (ผู้ส่งสาร) ไปยังอีกบุคคลหนึ่ง หรือตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (ผู้รับสาร) โดยผ่านสื่อด้วยภาษา หรือระบบสัญลักษณ์ เพื่อเชื่อมคยงความสัมพันธ์และโต้ตอบกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

การสื่อสาร เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งสามารถศึกษาแบบจำลองกระบวนการสื่อสารที่นักทฤษฎีได้อธิบายไว้ถึงโครงสร้างกระบวนการสื่อสาร โดยแบบจำลองเป็นการอธิบายถึงโครงสร้างและหน้าที่ องค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการสื่อสาร

1.1 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารของเบอร์โล

เดวิท เค เบอร์โล (Berlo, 1960) โดยอธิบายถึงคุณลักษณะและปัจจัยในกระบวนการสื่อสาร โดยเบอร์โล ได้เสนอแบบจำลองการสื่อสารซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีของ SMCR model ซึ่งย่อมาจากองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ผู้ส่งสารหรือแหล่งสาร (Communication Source) เนื้อหาข่าวสาร (Message) สื่อหรือช่องสาร (Channel) และผู้รับสาร (Communication Receiver) ดังนี้

	Encode		Decode	
ผู้รับสาร	→	สาร	→	ช่องทาง
				→
ทักษะในการส่งสาร		องค์ประกอบย่อยของ		การมองเห็น
ทัศนคติ		สาร		การได้ยิน
ความรู้		เนื้อหาของสาร		การสัมผัส
ระบบสังคมและ		การจัดเรียงลำดับสาร		การดมกลิ่น
วัฒนธรรม		รหัสสาร		การชิมรส
				ผู้รับ
				ทักษะในการรับสาร
				ทัศนคติ
				ความรู้
				ระบบสังคมและ
				วัฒนธรรม

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการสื่อสารของเบอร์โล (Berol's Model of Communication)

1.1.1 ผู้ส่งสาร (Source)

ผู้ส่งสาร หมายถึง บุคคลที่ส่งหรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ความรู้สึกต่างๆ โดยการเข้ารหัส (Encoder) ออกไปเป็นสัญญาณ สัญลักษณ์ กิริยาท่าทาง โดยเบอร์โลเชื่อว่าการสื่อสารจะสำเร็จได้นั้น ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จและประสิทธิผลของการสื่อสาร ดังนี้

1) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) อันได้แก่ ความสามารถ ความชำนาญในการเข้ารหัสสาร เช่น ความสามารถ ความชำนาญในด้านการพูด และการเขียน การตีความข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

2) ความรู้ (Knowledge) ความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารที่ผู้ส่งได้ส่งไปยังผู้รับสารซึ่งอยู่ในส่วนของความรู้ี้จะมีผลต่อความเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารในสายตาของผู้รับสาร (Source Credibility) เป็นอย่างมาก

3) ทัศนคติ (Attitudes) หมายถึง ความรู้ ความคิดเห็น และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง อันจะมีผลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลซึ่งในกระบวนการสื่อสารนั้นผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกัน การสื่อสารจึงจะสำเร็จคือ ทัศนคติที่ดีต่อตนเอง (Attitudes Toward Self) ได้แก่ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองของบุคคล เกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะสามารถเป็นผู้ส่งสารที่มีประสิทธิภาพได้ทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาข่าวสาร (Attitudes Toward Matters) ได้แก่ความรู้สึกในทางที่ดีต่อเนื้อหาข่าวสารของผู้ส่งสารที่ผู้ส่งสารจะส่งออกไป อันจะมีผลต่อการสร้างความสนใจติดตามค้นคว้าเรื่องต่างๆ ของผู้ส่งสารทำให้ผู้ส่งสารเป็นผู้ที่มีความรู้ดีในเรื่องนั้นๆ และทำให้ผู้ส่งสารเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือน่าเลื่อมใสในสายตาของ

ผู้รับสารได้ และทัศนคติที่ดีต่อผู้รับสาร (Attitudes Toward Receiver) ได้แก่ ความรู้สึกในทางที่ดีต่อผู้รับสารของผู้ส่งสาร เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ เนื่องจากผู้รับสารเป็นบุคคลที่สำคัญในการสื่อสาร การสื่อสารจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การตีความ (Interpret) การทำความเข้าใจหรือการถอดรหัสสาร (Decoder) ของผู้รับสาร หากผู้ส่งสารมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้รับสารจะทำให้มีความตั้งใจกระตือรือร้น และมีความพยายามในการสื่อสาร ในทางตรงกันข้ามหากผู้ส่งสารมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อผู้รับสารจะทำให้ผู้ส่งสารขาดความตั้งใจ ไม่กระตือรือร้น และไม่ใช้ความพยายามเท่าที่ควรในการส่งสาร ทำให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพ

4) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture System) ผู้ส่งสารเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคม ซึ่งมีกรอบ กฎ ระเบียบ ตลอดจนวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ที่ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล รูปแบบ วิธีการสื่อสาร รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ส่งสารด้วย สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวหล่อหลอมบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมในการแสดงออกต่อบุคคลอื่นของบุคคล ดังนั้น ระบบสังคมและวัฒนธรรมจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบวิธีการสื่อสารของผู้ส่งสารเช่น คนไทยมักยกมือไหว้เพื่อเป็นการทักทาย ในขณะที่คนตะวันตกมักใช้การสัมผัสมือกัน เป็นต้น

1.1.2 สาร (Message)

สาร ได้แก่ ผลผลิต (Output) ของความรู้สึกนึกคิด ความต้องการทางอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ หรือเนื้อหาสาระที่ผู้ส่งต้องการสื่อออกไป โดยอาจปรากฏออกมาในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียน หรือกิริยาท่าทางก็ได้ ซึ่งเบอร์โลได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสารว่ามีอยู่ 5 คือ

1) รหัสสาร (Message Codes) หมายถึง ส่วนที่เล็กที่สุดของสาร อันได้แก่ สระพยัญชนะ หรือวรรณยุกต์ต่างๆ ที่นำมาประกอบเป็นคำที่มีความหมาย

2) เนื้อหาของสาร (Message Content) หมายถึง สาระที่ผู้ส่งตั้งใจและต้องการที่จะสื่อออกไปยังผู้รับ เช่น “เร็วๆ หน่อย ฉันหิวแล้ว” เป็นการบอกให้ผู้รับทำในสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ให้เร็วขึ้นเพื่อจะได้ออกไปทานข้าว เป็นต้น

3) การจัดเรียงลำดับสาร (Message Treatment) หมายถึง การเรียบเรียงเนื้อหาของสารตามรูปแบบของแต่ละบุคคล มักจะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้ส่งว่าเป็นบุคคลที่มีบุคลิกในการสื่อสารอย่างไร

4) องค์ประกอบย่อยของสาร (Elements) นอกจากสารจะแบ่งออกเป็นรหัสสาร เนื้อหาของสาร และการจัดเรียงลำดับสารแล้ว ยังอาจพิจารณาสารในแง่องค์ประกอบย่อยของสารในแง่ของโครงสร้างของภาษาที่ประกอบด้วยคำๆ หนึ่ง ประโยคๆ หนึ่ง ย่อหน้าหนึ่งๆ หรือเรื่องหนึ่งๆ

5) โครงสร้างของสาร (Structure) ในแต่ละภาษาจะมีโครงสร้างของภาษาที่แตกต่างกันออกไป เช่น ประโยคในภาษาไทยจะมีโครงสร้างของประโยคโดยเรียงจากประธาน กริยา และกรรม หรือในการเขียนข่าว โครงสร้างของข่าวจะประกอบด้วย พาดหัวใหญ่ พาดหัวรอง เนื้อข่าวและสรุปข่าว เป็นต้น

1.1.3 ช่องสาร (Channel)

ช่องสาร ได้แก่ ช่องทางหรือตัวกลางที่ใช้ในการส่งหรือถ่ายทอดสาร ซึ่งเบอร์โล่เชื่อว่า มนุษย์เราสามารถสื่อสารสัมผัสทั้ง 5 อัน ได้แก่ การมองเห็น (Seeing) การได้ยิน (Hearing) การดมกลิ่น (Smelling) การลิ้มรส (Tasting) การสัมผัส (Touching) ในการส่งและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ เช่น เราเห็นคนหน้าตาขี้มึนแจ่มใสเราจะรู้ได้ว่าเขากำลังมีความสุข ถ้าเราได้ยินเสียงคนตะโกนเรียกชื่อดีๆ เราจะรีบหันไปหาเสียงนั้น เพราะรับรู้ว่าจะต้องมีเรื่องที่สำคัญมากหรือการที่เรารับรู้กลิ่นนี้เหมือนกับดอกกุหลาบเพราะจะมีกลิ่นที่แตกต่างไปจากดอกมะลิ เรารู้ว่า พริกมีรสเผ็ดและยาส่วนใหญ่มีรสขม เราทราบว่าการที่เพื่อนบิบบี้ไหล่นาเบาๆ เป็นวิธีใช้แทนการปลอบใจ เป็นต้น อย่างไรก็ตามต่อมาเบอร์โล่ได้สรุปถึงช่องทางการสื่อสารไว้ในลักษณะ 3 ด้วยกัน คือ

- 1) การเข้ารหัสและการถอดรหัส หมายถึง ทักษะในการสื่อสารของบุคคล อันได้แก่ การพูด การฟัง การเขียน การอ่าน
- 2) พาหนะที่บรรจุข่าวสารนั้น หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวเก็บและแสดงข้อมูลข่าวสารนั้นอันได้แก่ จอภาพ หน้ากระดาษ หนังสือพิมพ์ เครื่องส่ง เครื่องรับส่งวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น
- 3) พาหนะที่นำหรือพาหนะที่บรรจุข่าวสารนั้นไป หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดการมองเห็นและการได้ยินในการสื่อสาร ได้แก่ คลื่นแสง คลื่นเสียง ซึ่งถ้าเราจะอ่านหนังสือจำเป็นต้องใช้แสงสว่างหรือผู้ฟังจะได้ยินต่อเมื่อมีการเคลื่อนไหวหรือการสั่นสะเทือนของอากาศบริเวณรอบๆ นั้นเกิดขึ้น เป็นต้น

1.1.4 ผู้รับสาร (Receiver)

ผู้รับสาร ได้แก่ บุคคลที่เป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งสาร ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร (Communication Skill) หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญในการถอดรหัสสาร ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การฟังการตีความ การจับใจความสำคัญของผู้รับสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการทำความเข้าใจในสารของผู้รับสารตามที่คุณผู้ส่งสารต้องการ ความสามารถความชำนาญในการอ่านหรือการฟังของบุคคลนั้นจะแตกต่างกันไปตามระดับความรู้ ประสบการณ์ และสติปัญญาของแต่ละบุคคล

2) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่ผู้รับสั่งสมมาจากประสบการณ์หรือจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ หรือเรื่องราวต่างๆ ที่อาจเป็นทั้งความรู้ในแง่วิชาการ หรือความรู้ด้านอื่นๆ ความรู้ในส่วนของผู้รับสารนั้นจะหมายถึงความรู้ขั้นพื้นฐานในการอ่านออกเขียนได้ของคุณ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่รับและความรู้เรื่องกระบวนการสื่อสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้รับสารสามารถทราบถึงบทบาทของคนในการสื่อสาร และไม่ทำตัวกลายเป็นอุปสรรคในการสื่อสาร

3) ทักษะ (Attitudes) หมายถึง การรับรู้ การรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง อาจเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ลึกซึ้งซึ่งเหนียวแน่นเปลี่ยนแปลงได้ยาก

1.2 หลักในการสื่อสาร

ทศนีย์ กระจ่างอินทร์ (2546) ได้ให้หลักสำคัญในการสื่อสารสรุปได้ว่า หลักในการสื่อสารจะประสบความสำเร็จตรงตาม จุดประสงค์หรือไม่ ผู้ส่งสารจะต้องมีหลักสำคัญที่จะส่งผลให้การสื่อสารประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและชีวิตประจำวันของคุณ ซึ่งในหลักสำคัญนำไปสู่หลักในการสื่อสารของคุณและสังคมควรคำนึงถึงหลักการสื่อสาร ดังนี้

1. ผู้ที่จะสื่อสารให้ได้ผลและเกิดประโยชน์ จะต้องทำความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบในการสื่อสาร และปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับระบบการรับรู้ การคิด การเรียนรู้ การจำ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพ ในการสื่อสาร

2. ผู้ที่จะสื่อสารต้องคำนึงถึงบริบทในการสื่อสาร บริบทในการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่อยู่แวดล้อมที่มีส่วนในการกำหนดรู้ความหมายหรือความเข้าใจในการสื่อสาร

3. คำนึงถึงกรอบแห่งการอ้างอิง (frame of reference) มนุษย์ทุกคนจะมีพื้นความรู้ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม สังคม ประสบการณ์ ฯลฯ เรียกว่าภูมิหลังแตกต่างกัน ถ้าผู้สื่อสารใดมีกรอบแห่ง การอ้างอิงคล้ายกัน ใกล้เคียงกัน จะทำให้การสื่อสารง่ายขึ้น

4. การสื่อสารจะมีประสิทธิผล เมื่อผู้ส่งสารส่งสารอย่างมีวัตถุประสงค์ชัดเจน ผ่านสื่อหรือช่องทาง ที่เหมาะสม ถึงผู้รับสารที่มีทักษะในการสื่อสารและมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน

5. ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ควรเตรียมตัวและเตรียมการล่วงหน้า เพราะจะทำให้การสื่อสารราบรื่น สะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ หากจะเกิดอุปสรรค ที่จุดใดจุดหนึ่ง

6. คำนึงถึงการใช้ทักษะ เพราะภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์ตกลงใช้ร่วมกันในการสื่อสาร ความหมาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจในการสื่อสาร ผู้สื่อสารต้องศึกษาเรื่องการใช้ภาษาและสามารถใช้ภาษาให้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล เนื้อหาของสาร และช่องทางหรือสื่อ ที่ใช้ในการสื่อสาร

7. คำนึงถึงปฏิริยาตอบกลับตลอดเวลา ถือเป็น การประเมินผลการสื่อสาร ที่จะทำ ให้คู่สื่อสารรับรู้ผลของการสื่อสารว่าประสบผลดีตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขข้อบกพร่องใด เพื่อที่จะทำให้การสื่อสารเกิดผลตามที่ต้องการ

1.3 วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

ทศนีย์ กระจ่างอินทร์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของการสื่อสารได้สรุปไว้ว่า การสื่อสารอยู่ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารของบุคคล ตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องกับอยู่ ดังนี้

1) เพื่อแจ้งให้ทราบ (inform) ในการทำการสื่อสาร ผู้ทำการสื่อสารควรมีความต้องการที่จะบอกกล่าวหรือชี้แจงเกี่ยวกับข่าวสาร เรื่องราว เหตุการณ์ หรือสิ่งอื่นใดให้ผู้รับสาร ได้รับทราบหรือเข้าใจ

2) เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (teach or education) ผู้ทำการสื่อสารอาจมีวัตถุประสงค์ เพื่อจะถ่ายทอดวิชาความรู้ หรือเรื่องราวเชิงวิชาการ เพื่อให้ผู้รับสาร ได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ดียิ่งขึ้น

3) เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (please of entertain) ผู้ทำการสื่อสาร อาจใช้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อสร้างความพอใจ หรือให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสาร โดยอาศัย สารที่ตนเองส่งออกไป ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการพูด การเขียน หรือการแสดงกิริยาต่างๆ

4) เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or persuade) ผู้ทำการสื่อสารอาจใช้วัตถุประสงค์ ในการสื่อสารเพื่อให้ข้อเสนอแนะ หรือชักจูงใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อผู้รับสาร และอาจชักจูงใจให้ ผู้รับสารมีความคิดคล้อยตาม หรือยอมปฏิบัติตามการเสนอแนะของตน

5) เพื่อเรียนรู้ (learn) วัตถุประสงค์นี้มีความเกี่ยวข้องกับคู่สื่อสาร การแสวงหา ความรู้ ของผู้รับสาร โดยอาศัยลักษณะของสาร ในกรณีนี้มักจะเป็นสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิชา ความรู้ เป็นการหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นการทำความเข้าใจกับเนื้อหาของสารที่ผู้ทำ การสื่อสาร ถ่ายทอดมาถึงตน

6) เพื่อกระทำหรือตัดสินใจ (dispose or decide) ในการดำเนินชีวิตของคนเรามี สิ่งหนึ่ง ที่ต้องกระทำ อยู่เสมอก็คือ การตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการตัดสินใจ นั้นอาจได้รับการเสนอแนะ หรือชักจูงใจให้กระทำอย่างนั้นอย่างนี้จากบุคคลอื่นอยู่เสมอ

1.4 ประเภทของการสื่อสาร

ทศนีย์ กระจ่างอินทร์ (2546) ได้กล่าวไว้ว่า ประเภทของการสื่อสาร ได้สรุปไว้ว่า การจำแนก ประเภทของการสื่อสาร มีผู้จำแนกไว้หลายๆ ประเภทและลักษณะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) การสื่อสารภายในบุคคล(Intrapersonal Communication) การสื่อสารของบุคคลคนเดียว ซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยการคิดหรือจินตนาการกับตัวเอง เป็นการคิดไตร่ตรองกับตัวเอง ก่อนที่จะมีการสื่อสาร ประเภทอื่นต่อไป

2) การสื่อสารระหว่างบุคคล(Interpersonal Communication) การสื่อสารเฉพาะหน้าสื่อสารกันในรูปแบบเผชิญหน้า และหรือทำการสื่อสารระหว่างคนสองคนในลักษณะที่มีสื่อเป็นตัวกลางในการสื่อสารอย่างมีวัตถุประสงค์ เช่นการพูดคุย ปรีกษาหารือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3) การสื่อสารกลุ่มย่อย (Small-group) Communication) การสื่อสารที่มีบุคคลร่วมกันทำการสื่อสารเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันแต่จำนวนไม่เกิน 25 คน เช่นชั้นเรียนขนาดเล็ก ห้องประชุมขนาดเล็ก ฯลฯ

4) การสื่อสารกลุ่มใหญ่ (Large-group Communication) การสื่อสารระหว่างคนจำนวนมาก ตั้งแต่ 25 คนขึ้นไป เช่นภายในห้องประชุมใหญ่ โรงภาพยนตร์ โรงละคร ชั้นเรียนขนาดใหญ่ ฯลฯ

5) การสื่อสารในองค์กร(Organization Communication) การสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในหน่วยงาน โดยบุคคลที่ติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง เช่นการสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงาน เจ้านายกับลูกน้อง

6) การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) การสื่อสารกับคนจำนวนมากในหลายๆ พื้นที่พร้อมกัน โดยใช้สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เป็นสื่อกลาง เหมาะสำหรับการส่งข่าวสารไปยังผู้คนจำนวนมากๆในเวลาเดียวกัน

7) การสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication) การสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกันใน เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม การเมืองและสังคม โดยบุคคลที่ติดต่อสื่อสารนั้นจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในเรื่องสำคัญระหว่างความร่วมมือต่างประเทศ เช่น การสื่อสารทางการทูต การสื่อสารเจรจาต่อรองเพื่อการทำธุรกิจ ฯลฯ

1.5 ปัญหาและอุปสรรคของการสื่อสาร

ระวีวรรณ ประกอบผล (2542) ได้กล่าวกับอุปสรรคในการสื่อสารสามารถ สรุปได้ว่า อุปสรรคในการสื่อสารเป็นสิ่งที่ทำให้การสื่อสารไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของผู้สื่อสารและผู้รับสาร ซึ่งอาจเกิดขึ้นในทุกชั้นเวลาและขั้นตอนของกระบวนการสื่อสาร ดังนั้นอุปสรรคในการสื่อสาร สรุปได้ดังนี้

1) อุปสรรคที่ผู้ส่งสาร ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารเพื่อให้การสื่อสารบรรลุเป้าหมาย ผู้ส่งสารจะต้องมีความรู้เพียงพอ ถ้าหากผู้ส่งสารขาดความรู้ในเรื่องที่จะส่งแล้ว ผู้รับสารก็จะขาดความเชื่อถือในตัวผู้ส่งสาร ซึ่งจะมีผลทำให้การสื่อสารสะดุดหยุดลง

และไม่เป็นไรตามเป้าหมายที่ผู้ส่งสารต้องการ ดังนั้นผู้ส่งสารจะต้องมีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับสารที่ต้องการสื่อมีความสามารถในการถ่ายทอด มีบุคลิกภาพดีและมีเจตคติที่ดีต่อการสื่อสาร

2) อุปสรรคที่สาร สารที่ยากเกินไป หรือผู้รับสารไม่คุ้นเคยหรือเป็นสารที่ทำให้ผู้รับสารขาดความสนใจสารที่ขัดกับความเชื่อ ค่านิยมและระบบความคิดของผู้รับสารจะทำให้ผู้รับสารต่อต้านจะทำให้ผู้รับสารต่อต้าน ซึ่งที่ผู้ส่งสารออกไปยังผู้รับสารอาจจะเป็นอุปสรรคของการสื่อสารได้ หากสารนั้นขาดความเหมาะสมพอดีกับกำลังความสามารถในการรับสาร

3) อุปสรรคที่ช่องทางหรือสื่อ ถ้าผู้ส่งสารเลือกใช้ช่องทางหรือสื่อที่ไม่เหมาะสม เช่น เลือกใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อสอนนาฏศิลป์ไทย ผู้รับสารอาจไม่เข้าใจทำท่าแต่ละท่าได้ ดังนั้น ถ้าผู้ส่งสารเลือกใช้ช่องทางหรือสื่อที่ไม่เหมาะสมก็จะมีผลต่อการสื่อสาร เช่น หากผู้รับสารไม่มีความรู้ในการอ่านออกเขียนได้แต่ผู้ส่งสารเลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการเผยแพร่ก็จะก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคได้

4) อุปสรรคที่ผู้รับสาร หากผู้รับสารขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่รับผู้รับสารขาดความพร้อมด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น ง่วงนอน ป่วย กังวล ผู้รับสารคิดว่าตนมีความรู้มากกว่าผู้ส่งสารหรือรู้เรื่องนั้นดีแล้ว จะทำให้ไม่สนใจรับสาร

1.6 ประโยชน์ของการสื่อสาร

อุเทน สวัสดิ์ทอง (2555) สามารถสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ของการสื่อสารมีดังนี้

1) การจัดเก็บข้อมูลได้ง่ายและสื่อสารได้รวดเร็ว การจัดเก็บข้อมูลซึ่งอยู่ในรูปของสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถ้าข้อมูลผ่านสายโทรศัพท์ได้ด้วยอัตรา 120 ตัวอักษรต่อวินาทีแล้วจะส่งข้อมูล 200 หน้าได้ในเวลา 40 นาที โดยที่ไม่ต้องเสียเวลานานั่งป้อนข้อมูลเหล่านั้นซ้ำใหม่อีก

2) ความถูกต้องของข้อมูล โดยปกติมีการส่งข้อมูลด้วยสัญญาณทางอิเล็กทรอนิกส์จากจุดหนึ่งไปยังจุดอื่นด้วยระบบดิจิทัล วิธีการรับส่งนั้นจะมีการตรวจสอบสภาพของข้อมูลหากข้อมูลผิดพลาดก็จะมีกรรับรู้ และพยายามหาวิธีการแก้ไขให้ข้อมูลที่ได้รับมีความถูกต้อง โดยอาจให้ทำการส่งใหม่ หรือกรณีผิดพลาดไม่มากนัก ฝ่ายผู้รับอาจใช้โปรแกรมของตนแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้องได้

3) ความเร็วของการทำงาน โดยปกติสัญญาณของไฟฟ้าจะเดินทางด้วยความเร็วเท่าแสง ทำให้การใช้คอมพิวเตอร์ส่งข้อมูลจากซีกโลกหนึ่งไปยังอีกซีกโลกหนึ่งหรือค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ สามารถทำได้รวดเร็ว

4) ต้นทุนประหยัด การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ต่อเข้าหากันเป็นเครือข่ายเพื่อส่งหรือสำเนาข้อมูลทำให้ราคาต้นทุนของการใช้ข้อมูลไม่แพง เมื่อเทียบกับการจัดส่งแบบวิธีอื่น นักคอมพิวเตอร์บางคนสามารถส่งโปรแกรมให้กันและกันผ่านทางสายโทรศัพท์ได้

5) สามารถเก็บข้อมูลเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ สามารถมีข้อมูลเพียงชุดเดียวในระบบเครือข่ายซึ่งถือเป็นข้อมูลส่วนกลาง โดยที่แต่ละแผนกในบริษัทสามารถดึงไปใช้ได้จากที่เดียวกัน

6) การใช้ทรัพยากรของระบบร่วมกันได้ ในระบบเครือข่ายนั้น จะทำให้สามารถใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ร่วมกันได้ โดยที่อุปกรณ์ตัวนั้น อาจต่อกับเครื่องใดเครื่องหนึ่งในเครือข่าย แต่สามารถให้คอมพิวเตอร์ทุก เครื่องในเครือข่ายใช้อุปกรณ์ตัวนั้นได้โดยตรง

7) การทำงานแบบกลุ่ม สามารถใช้ประโยชน์ของระบบเครือข่ายในการทำงานในแผนกหรือกลุ่มเดียวกันได้ เป็นอย่างดี เช่น สามารถรวมแก้ไขเอกสารตัวเดียวกันตามแผนงาน กล่าวคือ ในระบบงานเอกสาร ชนิดหนึ่งอาจจะผ่านการแก้ไขหลายขั้นตอน ซึ่งคอมพิวเตอร์แต่ละเครื่องทำงานในขั้นตอนของตนเองก่อนจะส่งไฟล์ข้อมูล เอกสารนั้นไปให้เครื่องคอมพิวเตอร์อื่นๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความหมายของ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ ธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน (2561) กล่าวว่าไว้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยเป็นการท่องเที่ยวที่คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่สำคัญการท่องเที่ยวดังกล่าวต้องไม่ทำลายวิถีชีวิตเดิมหรือทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2552) กล่าวถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – Based Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการ โดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

2.1 องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2552) กล่าวถึง องค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ชุมชนซึ่งมีรากฐานของทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพา และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และ ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2) ด้านองค์กรชุมชน ประกอบด้วย (1) ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน (2) มีปราชญ์หรือผู้รู้ และทักษะในเรื่องต่างๆ หลากหลาย (3) ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

3) ด้านการจัดการ ประกอบด้วย (1) มีกฎกติกา ในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว (2) องค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ (3) มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม (4) กองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนด้านการเรียนรู้ (5) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง (6) ระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน (7) สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

4) ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง (2) มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน (3) สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

2.2 หลักการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2552) กล่าวถึง การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน มีหลักการ ดังนี้ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต 5) มีความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน

2.3 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว จากเอกสารของนักวิชาการ (บุษกร สุขแสน, 2560) ซึ่งเป็นรูปแบบของการจัดการด้านการท่องเที่ยว 7S สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) System หมายถึง ระบบการจัดการการท่องเที่ยว ข้อมูลการปฏิบัติงาน การเงินการดำเนินการ โดยทุกระบบต้องมีความสัมพันธ์กันประสานงานกันในทุกขั้นตอน 2) Share หมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ เพื่อการจัดการการท่องเที่ยว 3) Skill หมายถึง การทำงานที่เกิดประสิทธิภาพ มีทักษะในการทำงานที่ดี 4) Style หมายถึง การดำเนินงานจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ 5) Staff หมายถึง ทุกส่วน ทุกฝ่าย ทุกคนในส่วนต่างๆ มีผลและมีความสำคัญใน

การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ 6) Structure หมายถึง ในองค์กรจะต้องมีโครงสร้างที่เป็นลำดับเป็นขั้นตอน แบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนและมีความเหมาะสม 7) Strategy หมายถึง ต้องจัดลำดับความสำคัญและกรอบในการทำกิจกรรมต่างๆ ต้องเลือกวิธีการที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว ต้องมีการจัดการที่มีแบบแผน มีการจัดลำดับแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสมกันในแต่ละทุกส่วน เพื่อให้เกิดการทำงานที่ประสานความร่วมมือกันและการปฏิบัติงานในการจัดการก็จะมีผลสำเร็จ และการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – Based Tourism – CBT) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน

ความหมายของ “การประชาสัมพันธ์” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

นักวิชาการและนักวิชาชีพด้านการประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย อธิบายความหมายของการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

วิจิตร อวาทกุล ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการสื่อสารสถาบันองค์กรหน่วยงานกับประชาชนหรือสังคม เพื่อเป็นการพัฒนาเสริมสร้างฟื้นฟู ชำรงรักษาภาพพจน์ สัมพันธ์อันดี ให้ได้รับการสนับสนุนรักใคร่ นับถือ ยกย่อง เลื่อมใสศรัทธา

ประจวบ อินฮืด ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ไว้ว่า คือกิจกรรมที่ปฏิบัติต่อเนื่องตามแผนที่วางไว้ เพื่อสร้างความเชื่อถือ ศรัทธาในบุคคลและสถาบัน

เสรี วงษ์มณฑา กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อสื่อสารขององค์กรกับชุมชนต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือภาพลักษณ์ความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและแก้ไขข้อผิดพลาดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สมาคมการประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (IPRA) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่าการประชาสัมพันธ์ คือ ภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการ (management function) ซึ่งต้องอาศัยการวางแผนงานที่ดี และมีการกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อสร้างสรรค์และรักษาวางไว้ซึ่งความเข้าใจดี มีความเห็นอกเห็นใจ (sympathy) และได้รับการสนับสนุนร่วมมือ จากกลุ่มประชาชนที่องค์กรสถาบัน เพื่อให้สอดคล้องกับประชาคมหรือความต้องการของประชาชน พร้อมทั้งใช้วิธีการเผยแพร่กระจายข่าวสารสู่ประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบรรลุถึง ผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย คือ องค์กรและกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง

จากคำนิยามและความหมายของการประชาสัมพันธ์ข้างต้น สรุปว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการสื่อสารอย่างมีแบบแผน และต่อเนื่อง ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างหน่วยงาน สถาบัน องค์กร กับประชาชน อันจะนำมาซึ่งความเชื่อถือ ศรัทธา และก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรนั้นๆ

3.1 ลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์

สมาคมการประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (IPRA) ได้กล่าวถึง ลักษณะของสื่อประชาสัมพันธ์ ไว้ว่า การสื่อสารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้การสื่อสารประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวชุมชนประสบผลสำเร็จ การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ทำหน้าที่เผยแพร่ กระจาย ข่าวสาร เรื่องราว นโยบาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม ผลงาน และการดำเนินงานในการ ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จ

สื่อประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือและสื่อกลางในการสื่อสารจากองค์กรสู่ กลุ่มเป้าหมายการสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดให้เกิดขึ้นระหว่างองค์กรกับสาธารณชนในปัจจุบัน สื่อในการประชาสัมพันธ์มีมากมาย และหลากหลาย อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีของโลก อย่างไรก็ตาม สื่อประชาสัมพันธ์ สามารถแบ่งตามลักษณะของสื่อได้เป็น 6 ประเภท คือ

ตารางที่ 2.1 สื่อประชาสัมพันธ์

สื่อประชาสัมพันธ์	ความหมาย
1) สื่อบุคคล	ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงในการ ประชาสัมพันธ์
2) สื่อมวลชน	เป็นสื่อกลางถ่ายทอดข่าวสาร เพื่อการประชาสัมพันธ์สู่คนจำนวนมาก พร้อมกันในเวลาเดียวกันอย่างรวดเร็ว
3) สื่อสิ่งพิมพ์	เป็นสื่อ ในการประชาสัมพันธ์ที่หน่วยงานเป็นผู้ผลิตและเผยแพร่ไปสู่ กลุ่มเป้าหมาย ด้วยวัตถุประสงค์ในการผลิตและรูปแบบแตกต่างกัน ออกไป
4) สื่อโสตทัศน	เป็นสื่อที่ผู้รับสามารถรับได้ ทั้งภาพ และหรือเสียง โดยปกติสื่อโสตทัศน แบ่งได้ เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสื่อวัสดุ และส่วนที่เป็นสื่ออุปกรณ์

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	อธิบาย
5) สื่อกิจกรรม	กิจกรรมที่สามารถ สื่อความรู้ ตีึก นึกคิด ความรู้ อารมณ์ และเรื่องราวข่าวสาร ไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้ สื่อประเภทกิจกรรมมีได้มากมายหลาย รูปแบบ เช่น การ จัดประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การแถลงข่าว โดยสื่อกิจกรรมนี้สามารถปรับปรุง คัดแปลงแก้ไขให้ยืดหยุ่น เหมาะสมกับ โอกาสและสถานการณ์ได้ง่าย แต่มี ข้อจำกัด คือ ผู้รับมีจำนวนจำกัดเฉพาะกลุ่มที่ร่วมกิจกรรมนั้นๆ เท่านั้น
6) สื่อ สัมพันธ์ใหม่	นิยมใช้กันในยุคสังคมข่าวสาร หรือยุคสารสนเทศ ประเภทของสื่อสมัยใหม่ที่ใช้ ในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ดาวเทียม (Satellite) อินเทอร์เน็ต (Internet) การ ประชาสัมพันธ์ที่จัดทำขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งถือว่าเป็นสื่อสมัยใหม่ที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

ความหมายของ “การสื่อสารมวลชน” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

อนันต์ธนา อังกินันท์ และ เกื้อกูล คุปรัตน์ (2532) กล่าวไว้ว่า การสื่อสารมวลชน เป็น กระบวนการส่งข่าวสาร ความรู้ ตีึก นึกคิด ไปยังคนจำนวนมาก ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Mass Communication Mass หมายถึง มวลชน หรือประชาชนผู้รับสารทั่วไป การสื่อสารหรือการสื่อ ความหมายระหว่างกลุ่มบุคคล หรือองค์กรหนึ่ง กับ ประชาชนทั่วไป เป็นกระบวนการสื่อสารที่มีความซับซ้อน เนื่องจากมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง มีปริมาณของข่าวสารมาก จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ บุคลากร หรือสื่อ (Media) ที่มีประสิทธิภาพสูงเพียงพอ ที่จะนำข่าวสารไปถึงผู้รับ จำนวนมาก สื่อที่ใช้เป็นตัวกลางในการส่งข่าวสารของการสื่อสารมวลชน จึงเรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Media)

การสื่อสารมวลชน หมายถึง การติดต่อสื่อสารที่เกิดขึ้น โดยมีกระบวนการขั้นตอน และรูปแบบเป็นทางการเสมอ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข่าวข้อมูลความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในสังคมให้ประชาชนในสังคมได้รับรู้ โดยมี สื่อมวลชน เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการสื่อสาร

วิภาณี แม้นอินทร์ (2560) กล่าวว่าไว้ว่า การสื่อสารมวลชน หมายถึง การสื่อสารที่มุ่งส่งสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ซึ่งมีความแตกต่างกันและไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร สารจะถูกส่งผ่านสื่อมวลชนเพื่อให้ผู้รับสารทั่วไปได้รับสารนั้นได้อย่างรวดเร็วในเวลาเดียวกันสารที่ส่งไปนั้นจะมีอายุจำกัดไม่ยั่งยืน และผู้ส่งสารจะเป็นองค์การ ซึ่งดำเนินงานภายใต้โครงสร้างที่สลับซับซ้อน และมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก

Trenholm อธิบายว่า การสื่อสารมวลชน หมายถึง การสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่ผู้ส่งสารซึ่งอยู่ในรูปขององค์การส่งสารไปยังกลุ่มผู้รับสารขนาดใหญ่หลากหลายกลุ่มซึ่งมีสมาชิกที่แตกต่างกันแต่ละบุคคล การติดต่อสื่อสารในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการสื่อสารทางอ้อม โดยใช้สื่อเป็นตัวกลางระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

สรุปได้ว่า การสื่อสารมวลชน หมายถึง กระบวนการซึ่งองค์การสื่อมวลชนส่งสารผ่านสื่อมวลชนไปยังมวลชนผู้รับสาร ซึ่งกระจัดกระจายในพื้นที่ต่างๆ และมีภูมิหลังที่แตกต่างกันให้ได้รับสารนั้นอย่างรวดเร็วในเวลาเดียวกันหรือเวลาใกล้เคียงกัน

4.1 ลักษณะของสื่อมวลชน

วิภาณี แม้นอินทร์ อ้างถึงใน Roger & Shoemaker (2560) ลักษณะของสื่อมวลชน ซึ่งใช้เป็นสื่อมวลชนนั้น มีลักษณะ ดังนี้ 1) สามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมาก 2) ความรวดเร็วในการสื่อสารกับคนจำนวนมาก 3) บรรจุเนื้อหาหลากหลาย 4) นำสารไปสู่ประสาทสัมผัสของผู้รับสารได้จำกัด 5) ได้รับการสื่อสารกลับที่จำกัด 6) เป็นการสื่อสารทางเดียว 7) ความถูกต้องของสารมีมาก 8) ไม่สามารถเลือกผู้รับสารได้ 9) ประสิทธิภาพของการสื่อสารมีอยู่จำกัด 10) การไม่สามารถกำจัดการเลือกของผู้รับสาร 11) การให้ข่าวสารความรู้สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมของผู้รับสาร

4.2 การจัดการทางการสื่อสาร

แนวความคิดการจัดการทางการสื่อสาร ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เชริษา ศิสมบุญ (2555) ได้เสนอการนำแนวคิดการจัดการทางการสื่อสารองค์การ มาปรับใช้ในการสื่อสาร โดยใช้เป็นเครื่องมือ เชิงกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการบริหารจัดการภายในองค์การ เพื่อผลักดันการดำเนินงานภายในองค์การ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ การบริหารจัดการพฤติกรรมการทำงาน เป็นกลุ่มของบุคลากร เพื่อให้เกิดทีมเวิร์ค (Teamwork) และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงาน ภายในองค์การอย่างแท้จริง โดยใช้การจัดการทางการสื่อสาร ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน จนไปสู่การดำเนินการจัดการการสื่อสารของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดการสื่อสารแบบ สองทิศทาง และเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถสื่อสารไปยังผู้บริหารได้มากขึ้น

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และ อรรถพร กงวิไล (2550) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าวิธีการดำเนินงานในการจัดการทางการสื่อสารที่ทำได้ง่ายที่สุดนั้น คือ การสื่อสารที่ใช้วิธีการง่ายๆ ไม่มี ความซับซ้อน แต่ต้องเป็นการสื่อสารที่จัดลำดับชั้น เป็นการสื่อสารที่มีสองทิศทาง รวมไปถึงการให้ รางวัลในรูปแบบที่ต่างๆ เพื่อเป็นการจูงใจ

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2550) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการทางการสื่อสาร ซึ่งเป็นการศึกษาองค์การหลากหลายประเภท และมีขนาดใหญ่ พบว่า การจัดการทางการสื่อสารนั้น สามารถระบุตัวแปรที่จำเป็นในการอธิบายปรากฏการณ์การจัดการทางการสื่อสารได้ทั้งหมด 22 ตัวแปร เมื่อนำมาวิเคราะห์ห่อหุ้มประกอบแล้ว จึงสามารถจัดระบบของตัวแปรได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ การจัด ระเบียบทางการสื่อสาร และปัจจัยในกระบวนการทางการจัดการสื่อสาร โดยมีคุณสมบัติ และคุณลักษณะของการจัดการทางการสื่อสาร ซึ่งในการศึกษาประเด็นนี้ ทำการศึกษาจากตัวแปร ดังนี้

1) การจัดระเบียบทางการสื่อสารมีตัวแปรที่เป็นกลยุทธ์ ในการสนับสนุนปัจจัยในการจัดการทางการสื่อสาร เพื่อช่วยให้ปัจจัยในกระบวนการทางการจัดการสื่อสาร สามารถทำงาน ได้ราบรื่น ประกอบไปด้วยปัจจัย ดังนี้

1.1) แบบภาษาที่ใช้ หมายถึง การใช้ลักษณะถ้อยคำในการสื่อสาร ทั้งวจนภาษา และอวจนภาษา หากเป็นการติดต่อสื่อสารกันแบบเป็นทางการ ต้องการเก็บไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และสามารถทำความเข้าใจได้โดยตรง เรียกการสื่อสารลักษณะนี้ว่า วจนภาษา แต่ถ้าหากเป็นลักษณะ การใช้คำที่ไม่เป็นทางการ แต่สามารถสื่อสารความหมายให้เข้าใจได้ในระดับหนึ่ง เรียกว่า อวจนภาษา

1.2) วิธีการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการของการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้บุคคลากรภายในองค์การมีความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่มีการรับส่งเกิดขึ้นภายในองค์การ โดยสามารถทำได้หลายวิธี โดยมีวิธีพื้นฐานอยู่ทั้งหมด 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) การสื่อสารแบบซึ่งหน้า (2) การสื่อสารแบบลายลักษณ์อักษร (3) การสื่อสารโดยอาศัยเครื่องมือทางการสื่อสารเข้ามา

1.3) ยุทธศาสตร์การสื่อสาร คือ การสร้างความเข้าใจในเรื่องขอบเขตของการสื่อสารและแนวทางการพิจารณาปรับปรุงการจัดการ ที่มีส่วนในการกำหนดยุทธศาสตร์การสื่อสาร ขององค์การ โดยต้องใช้ทักษะการสื่อสารในองค์การว่ากำหนดให้ยุทธศาสตร์เป็นไปในทิศทางใด โดยยุทธศาสตร์ในการสื่อสาร มีแนวทางที่สำคัญ 3 แนวทาง ได้แก่ (1) ปริมาณและคุณภาพในการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร (2) แนวทางการเลือกอุปกรณ์ทางการสื่อสารที่จำเป็นต้องใช้ใน องค์การ (3) การกำหนดเงื่อนไขในการจัดการทางการสื่อสาร ทั้งในแง่ของ ทิศทางองค์การ และวิธีการสื่อสารกับลูกค้า

2) ปัจจัยกระบวนการจัดการทางการสื่อสาร เป็นองค์ประกอบที่ 2 ของการจัดการทางการสื่อสาร โดยปัจจัยในกระบวนการจัดการทางการสื่อสารนั้นประกอบไปด้วย ตัวแปรที่สามารถพิจารณาปัจจัยหลักของการจัดการทางการสื่อสาร ที่สามารถพิจารณาได้ 4 ส่วน คือ สภาพการณ์แวดล้อม ปัจจัยเข้า กระบวนการแปรเปลี่ยน และปัจจัยออก โดยมีกระบวนการ จัดการทางการสื่อสาร ดังนี้

2.1) สภาพการณ์แวดล้อมของการจัดการทางการสื่อสาร สภาพการณ์แวดล้อมของการจัดการทางการสื่อสาร เป็นเงื่อนไขที่มีอิทธิพล ต่อการจัดการทางการสื่อสาร ประกอบด้วยบรรยากาศทั่วไปของการจัดการทางการสื่อสาร และยุทธศาสตร์การจัดการของการจัดการทางการสื่อสาร ในการศึกษาครั้งนี้ เราศึกษาเฉพาะบรรยากาศทั่วไปของการจัดการทางการสื่อสารเท่านั้น โดยเป็นสภาพแวดล้อมที่กำหนดความคิดและพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร มีที่มาจาก 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) บรรยากาศองค์การที่เป็นการรับรู้ถึงประสบการณ์ร่วมกัน (2) บรรยากาศการสื่อสาร ซึ่งเป็นการรับรู้ถึงเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนในองค์กร ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ สามารถกำหนดความคิดและพฤติกรรมของบุคลากรทั้งหมด (3) วัฒนธรรมองค์การ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลเหนือความคิดและพฤติกรรม ของบุคลากรในองค์กร ทำให้เกิดความเชื่อและค่านิยมร่วมกัน (4) จิตวิทยาการสื่อสารในองค์กร ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างขวัญกำลังใจความพึงพอใจให้บุคลากรผ่านมนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมองค์การ

2.2) ปัจจัยเข้า คือ จุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการทางการสื่อสาร ที่นำไปสู่กระบวนการแปรเปลี่ยน ทรัพยากรทั้งหมด ให้กลายเป็นปัจจัยออก ปัจจัยเข้า มักจะได้รับอิทธิพลมาจากสภาพการณ์แวดล้อมขององค์กร ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 4 ตัว คือ ปัจจัยในการจัดการ แนววิเคราะห์ นโยบายการจัดการ หน้าที่ในการสื่อสาร และเกณฑ์ในการเลือกสื่อ

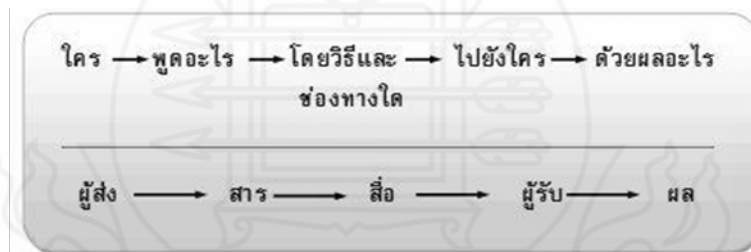
2.3) กระบวนการแปรเปลี่ยน เป็นการแปรสภาพจากปัจจัยเข้าไปสู่ปัจจัยออกเป็น การดำเนินงานตามกระบวนการจัดการทางการสื่อสาร จากการวางแผน นำไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ กระบวนการแปรเปลี่ยน ประกอบไปด้วยขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ ลักษณะที่ใช้ในการจัดการ กระบวนการบริหาร ระบบการสื่อสาร กิจกรรมการสื่อสาร และการพัฒนาในการสื่อสาร

2.4) ปัจจัยออก เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแปรเปลี่ยน ซึ่งพัฒนามาจากปัจจัยเข้า โดยได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม ผลลัพธ์นั้นอาจส่งผลได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวทั้งในภาพรวม และส่วนย่อย ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เป็นต้น ซึ่งปัจจัยออกจะประกอบไปด้วย เป้าหมายในการสื่อสาร ประโยชน์ที่ได้จากการใช้สื่อ ความสำเร็จจากการสื่อสาร และผลกระทบจากการสื่อสาร

5. ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร

ทฤษฎีการสื่อสาร คือ การอธิบายการสื่อสารในด้านความหมาย กระบวนการ องค์ประกอบ วิธีการ บทบาทหน้าที่ ผล อิทธิพล การใช้ การควบคุม แนวคิดของศาสตร์ต่างๆ แนวโน้มอนาคต และปรากฏการณ์เกี่ยวกับการสื่อสาร แต่การอธิบายต้องมีการอ้างอิงอย่างมีเหตุผลที่ได้จากหลักฐาน เอกสาร ทฤษฎีการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงได้รวบรวมไว้มีดังนี้

ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้เสนอบทความที่เป็นการเริ่มต้นอธิบายการสื่อสารที่มีคนรู้จักมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2491 แบบจำลองการสื่อสารของ ลาสเวลล์เป็นทฤษฎีการสื่อสารที่อธิบายกระบวนการสื่อสารเชิงพฤติกรรม เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เนื้อหาข่าวสารชนิดของสื่อ และผลที่เกิดจากการกระทำการสื่อสารนั่นเอง โดยลาสเวลล์เสนอว่า วิธีที่สะดวกที่จะอธิบายการกระทำการสื่อสารก็คือ การตอบคำถามต่างๆ ดังต่อไปนี้



ภาพที่ 2.2 รูปแบบจำลองและเปรียบเทียบองค์ประกอบของการสื่อสาร

5.1 เครื่องข่ายการสื่อสาร

Harold J. Leavitt (1973) ได้ทดลองทำการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสาร โดยใช้แบบของการสื่อสารหลายแบบ พบว่าการสื่อสารจัดแยกออกได้เป็น 2 แบบ คือ

1) การสื่อสารแบบมีศูนย์กลาง (Centralized Communication) เป็นการสื่อสารที่มีใครคนใดคนหนึ่งเป็นศูนย์กลางหรือทางผ่าน โดยที่สมาชิกคนอื่นๆ ไม่มีการติดต่อกันโดยตรงแต่ต้องผ่านคนกลาง ซึ่งเครือข่ายการสื่อสารประเภทนี้แบ่งเป็น

1.1) เครือข่ายการสื่อสารแบบลูกโซ่ (Chain Network) คือ เครือข่ายการสื่อสารที่สมาชิกแต่ละคนจะติดต่อไปยังสมาชิกคนอื่นที่อยู่ถัดไปอีก 1-2 คนเท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดในแง่การประสานงาน และการติดต่อระหว่างสมาชิกในกลุ่มบางครั้งเป็นความยากลำบากที่กลุ่มจะทำงานให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการการขาดความเป็นอิสระในการติดต่อสื่อสาร

1.2) เครือข่ายการสื่อสารแบบตัววาย (Y Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสารที่มีสมาชิกที่อยู่ตรงกลางเพียง 2 คนจะทำหน้าที่ประสานงานและส่งข้อมูลที่ได้รับจากสมาชิกคนอื่นๆ ที่อยู่รอบนอก การสื่อสารแบบนี้จะมีความเหมาะสมกว่าแบบลูกโซ่ในแง่ที่ทำงานสำเร็จได้ดีกว่า เพราะข้อมูลสามารถผ่านทิศทางต่างๆ ได้มากกว่าแทนที่จะอาศัยคนที่อยู่ถัดไปเท่านั้น

1.3) เครือข่ายการสื่อสารแบบวงล้อ (Wheel Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสารที่มีสมาชิกคนหนึ่งเป็นผู้รับข่าวสารจากสมาชิกคนอื่นๆ แล้วส่งข่าวนั้นไปยังสมาชิกคนอื่นๆ บุคคลที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มจะเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริงและเป็นผู้นำของกลุ่มเพราะเป็นผู้เดียวที่รับผิดชอบผลสำเร็จของงาน

2) การสื่อสารแบบกระจายอำนาจ (Decentralized Communication) เป็นการสื่อสารที่สมาชิกในกลุ่มติดต่อกันโดยอิสระไม่มีใครตัดสินใจคนเดียว แต่ร่วมกันคิดร่วมกันแก้ปัญหาเป็นวิธีที่ใช้ได้ตรงกับกระบวนการกลุ่มมากเพราะทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ผลที่ออกมาจะได้ทั้งผลผลิต (Product) และกระบวนการ (Process) ของกลุ่ม

2.1) เครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลม (Circle Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสารที่มีสมาชิกในกลุ่มทุกคนสามารถติดต่อกับกลุ่มสมาชิกที่อยู่ถัดจากตนทั้งสองข้าง สถานะของทุกคนมีความเท่าเทียมกันและถ้าทุกคนมีความพอใจอย่างไรก็ตามปัญหาเรื่องความรับผิดชอบจะเกิดขึ้น เพราะจะหาคนรับผิดชอบไม่ได้เนื่องจากแต่ละคนมีฐานะเท่าเทียมกันจึงไม่สามารถจะหาใครมาเป็นศูนย์รวมของกลุ่มไม่ได้

2.2) เครือข่ายการสื่อสารแบบทุกช่องทาง (All Channel Network) ได้แก่ เครือข่ายการสื่อสารที่สมาชิกทุกคนสามารถติดต่อกับสมาชิกคนอื่นได้โดยตรงไม่ต้องผ่านสมาชิกคนอื่นๆ ทั้งในการรับข่าวและส่งข่าวอาจถือได้ว่าเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่สมบูรณ์ที่สุดเพราะไม่มีข้อจำกัดการสื่อสารของสมาชิกโดยเครือข่ายนี้จะเปิดโอกาสให้มีปฏิริยาย้อนกลับสูงที่สุดนอกจากนี้ในการวิเคราะห์เครือข่ายการสื่อสารยังจำ เป็นจะต้องคำนึงถึงลักษณะความแตกต่างของบทบาทของบุคคลในเครือข่ายการสื่อสาร โดย Mongeand Contractor (2003) ได้แบ่งบทบาทของคนในกลุ่มออกเป็น 5 ประเภท คือ

1) Membership คือ กลุ่มบุคคลเป็นสมาชิกในกลุ่มและพวกของเครือข่าย

2) Liaison คือ ปัจเจบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง

3) Star role คือ ปัจเจบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคนอื่นๆ เป็นจำนวนมาก

4) Isolate role คือ ปัจเจบุคคลที่มีการติดต่อสื่อสารกับคนอื่นๆ น้อยมากและจะไม่เผยแพร่ต่อ

5) Boundary – Spanning role คือปัจเจบุคคลที่ติดต่อรหว่างกลุ่มตัวเองกับกลุ่มภายนอกสังคมเพื่อนำสิ่งต่างๆ ภายนอกสังคมเข้ามาเผยแพร่ในสังคมของตน

สรุปได้ว่า การสื่อสารมวลชน เป็นการสื่อสารระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชน ทำการสื่อสาร หรือเผยแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชนจำนวนมาก โดยอาศัยเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชน มีบทบาทหน้าที่ในการให้ข่าวสาร เสนอความคิดเห็น ให้ความบันเทิง ให้การศึกษาแก่ประชาชน และเป็นช่องทางสำหรับการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ สื่อมวลชนแต่ละประเภท มีคุณสมบัติแตกต่างกันในด้านต่างๆ คือ ด้านความรวดเร็ว ความน่าเชื่อถือ โอกาสในการให้ประชาชนได้รับข่าวสาร ช่องทางรับรู้ ปริมาณความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความคงทนถาวร และการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์ประกอบของการสื่อสารมวลชน ได้แก่ องค์กรสื่อมวลชน นักสื่อสารมวลชน ข่าวสาร สื่อ ผู้รับข่าวสาร สถาบันควบคุม และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารมวลชน มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพด้วย

6. ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย

6.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

“บ้านท่าข้ามควาย” เป็นหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2515 พร้อมการจัดตั้งตำบลนาทอนที่แยกออกมาจากตำบลทุ่งหว้า การตั้งถิ่นฐานเริ่มจากครอบครัวเล็กๆ ไม่กี่ครัวเรือนต่อมาได้ขยายครัวเรือนออกไปยังบริเวณใกล้เคียง และมีการจับจองพื้นที่ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ติดกับชายทะเล และป่าชายเลน บางส่วนเป็นเนินดิน ใช้สำหรับทำเกษตรกรรมสวนยางพารา และปลูกพริกไทย ถ่าน โกงกาง เพื่อส่งไปขายยังต่างประเทศ มีท่าเรือ เป็นท่าเรือที่เป็นเส้นทางย้ายฝูงควายที่ชาวบ้านนำไปจำหน่ายชาวบ้านจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านท่าข้ามควาย”

6.2 สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน

บ้านท่าข้ามควาย หมู่ที่ 6 ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลนาทอน อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอทุ่งหว้า มาทางทิศตะวันตก ประมาณ 15 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดสตูล มาทางทิศเหนือประมาณ 75 กิโลเมตร

6.3 สภาพภูมิอากาศของชุมชน

ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ติดกับป่าชายเลนเหมาะสำหรับการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและประมง มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูแล้ง ลักษณะอากาศร้อนชื้น

6.4 การบริหารจัดการชุมชน

บ้านท่าข้ามควาย เป็นหมู่บ้าน อพป. โดยมีผู้ใหญ่บ้าน คือ นายวิสูตร ประกอบการดำเนินชีวิตของประชากรในชุมชนอยู่แบบเรียบง่าย อาศัยกันอยู่เป็น ระบบเครือญาติ และระบอบประชาธิปไตย มีการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพผู้นำและผู้อาวุโส มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน ตำบล มีการปลูกสร้างบ้านเรือนมีความคงทนถาวร มีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ ครอบครัวอบอุ่น ชาวบ้านสุขภาพดี คนอายุ 35 ปี ขึ้นไปได้รับการตรวจคัดกรองความดัน เบาหวาน เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาภาคบังคับทุกคน ประชากรอายุ 15-60 ปี อ่านออก เขียนได้ ปฏิบัติตนตามศาสนกิจอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ผู้สูงอายุและคนพิการ ได้รับการดูแลจากครอบครัวและผู้นำในท้องถิ่น และท้องถิ่น การคมนาคม การสื่อสาร โทรคมนาคมทั่วถึง คนในครัวเรือนเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีความรักความสามัคคีในชุมชน การดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ชุมชนมีรายได้จากการค้าขายสินค้าและการให้บริการด้านการท่องเที่ยวและมีระบบในการการบริหารจัดการในด้านต่างๆ โดยมีคณะกรรมการบริหารจัดการชุมชนที่ได้แบ่งหน้าที่ออกเป็นฝ่ายในการรับผิดชอบงาน ดังนี้

1) ฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

นางสุภาวดี	ลาทัพ
นางธิดารัตน์	ประกอบ
นางสมศรี	เลี้ยงสกุลเวทย์
นางเจ๊ะหรวน	ประกอบ
นางสาวน้องนุช	เก้าเอี้ยน
นางละเมียด	เพ็งหนู
นางตีเก๊ะ	ประกอบ

นางละเมียด	สรรเพชร
------------	---------

นางพิศสมัย	ละเมาะ
------------	--------

2) ฝ่ายชุดการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

นางสาวอนิตา	ลำหมาด สอนและควบคุมการแสดง
-------------	----------------------------

เด็กหญิงวันธร	ลาทัพ
---------------	-------

เด็กหญิงนรมน	ลาทัพ
--------------	-------

เด็กหญิงอมลวรรณ	ลาทัพ
-----------------	-------

เด็กหญิงชนสินี	ควนข้อง
----------------	---------

เด็กหญิงศิรดา	ประกอบ
---------------	--------

เด็กชายศิริวิชญ์	ประกอบ
------------------	--------

เด็กหญิงชัชฎาวัลย์	คล้ายศรีบุญ
--------------------	-------------

3) ฝ่ายพิธีกร/กิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วย

นายวิสูตร	ประกอบ
-----------	--------

นางวิณา	จิโสะ
---------	-------

4) ฝ่ายมัคคุเทศก์/นำเก้าอี้/ไกด์ ประกอบด้วย

นางสุภาวดี	ลาทัพ
------------	-------

นายวิสูตร	ประกอบ
-----------	--------

นางกมลทิพย์	ช่วยเอียด
-------------	-----------

5) ฝ่ายสตาร์ฟเรือ/บริการรถชุมชน ประกอบด้วย

นายเจริญ	ประกอบ
----------	--------

นายวินัย	ประกอบ
----------	--------

นายสรารุช	ประกอบ
-----------	--------

นายประสิทธิ์	สรรเพชร
--------------	---------

นายเด่น	เส้นขาว
---------	---------

6) ฝ่ายจุดเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน ประกอบด้วย

นายวิสูตร	ประกอบ
-----------	--------

นางธิดารัตน์	ประกอบ
--------------	--------

นางวิณา	จิโสะ
---------	-------

นางสุภาวดี	ลาทัพ
------------	-------

7) ฝ่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วย

นางวีณา	จิโสะ
นางธิดารัตน์	ประกอบ
นางสาวน้องนุช	เก้าเอี่ยน
นางสุภาวดี	ลาทัพ
นางพิศสมัย	ละเมาะ

8) ฝ่ายอาหาร/เมนูอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

นางธิดารัตน์	ประกอบ
นางกาญจนา	คล้ายศรีบุญ
นางพิศสมัย	ละเมาะ
นางเจ๊ะหรวน	ประกอบ

9) ฝ่ายอาคาร/สถานที่/ปรับปรุงภูมิทัศน์ในหมู่บ้าน ประกอบด้วย

นายประสิทธิ์	สรรเพชร
นายปราโมทย์	คล้ายศรีบุญ
นายยะ ใก๊บ	นิยมเดชา

6.5 สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน

สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วย

1) **หาดไม้** บ้านท่าข้ามควายจนถึงหาดไม้ขาว จากระยะทางทั้งหมดประมาณ 3,000 เมตร โดยตลอดเส้นทางจะมี หิ่งห้อย ผีเสื้อ ปูลม ค้างคาวแม่ไก่ และความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

2) **สันหลังมังกร** สันหลังมังกรทอง หาดทรายสีขาวทอดยาวที่โผล่มาให้เห็น เมื่อน้ำทะเลลดลง เป็นจุดชมวิวกว้างทะเลที่สวยงาม สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน

3) **หอสี่หลัง** เป็นเนินทรายบริเวณกว้าง เป็นที่อยู่อาศัยของปูก้ามดาบ ปูกองทัพจำนวนมาก

4) **ชมนกเหยี่ยว** ล่องเรือในลำคลองทองหอม ดูเหยี่ยวที่บิน โฉบเฉี่ยวกันเป็นจำนวนมาก

5) **พิพิธภัณฑ์ของโบราณ** เป็นแหล่งรวบรวมของเก่า ที่เคยเป็นอุปกรณ์ ของใช้ของคนในชุมชนบ้านท่าข้ามควายสมัยก่อน ที่มีการเก็บรวบรวม และเก็บรักษาเอาไว้ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลให้กับเด็ก เยาวชนหรือผู้ที่สนใจและต้องการมาศึกษาค้นคว้าวิจัย

6) **ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน** เป็นศูนย์กลางให้ความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่กระบวนการสร้างแหล่งเสริมในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่างๆ โดยเน้นการกระบวนการเรียนรู้ให้

คนในชุมชน เพื่อสามารถถ่ายทอดข้อมูลให้กับคนที่เข้ามาในชุมชน และเป็นศูนย์ถ่ายทอดความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

7) โฮมสเตย์ชุมชน สถานที่สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาพักผ่อน ศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย และเข้ามาชมความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน

8) เกาะตะบัน เป็นแหล่งชมค้างคาวแม่ไก่จำนวนมาก (Unseen) และเป็นแหล่งชมสุสานหอย ซากฟอสซิล เป็นซากหอยที่ทับถมกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลทางธรณีวิทยาของจังหวัดสตูล

6.6 ผลกระทบของชุมชน

ผลกระทบแปรรูปทางการเกษตรในหมู่บ้านที่ได้ขึ้นทะเบียน OTOP กับสำนักงานพัฒนาชุมชน และผลิตภัณฑ์ OTOP หมู่บ้านใกล้เคียง มีดังนี้

1) หมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์ OTOP และสินค้าชุมชน ที่มีรูปแบบบรรจุภัณฑ์มีคุณภาพปลอดภัย ได้แก่แปรรูปอาหารทะเล เช่น หอยเค็ม เป็นอาหารตามฤดูกาล มีจำนวนมากในพื้นที่เป็นอาชีพของคนในชุมชนและเป็นอาหารขึ้นชื่อที่รสชาติดี อร่อย และยังมี ปลาแห้ง กุ้งแห้ง และกะปิ ซึ่งวัตถุดิบหาได้จากแหล่งในชุมชนมาแปรรูปอีกด้วย

2) น้ำสมุนไพร เป็นผลผลิตทางการเกษตรในชุมชนมาแปรรูปเป็นเครื่องดื่ม เช่น น้ำตะไคร้ น้ำอัญชัน น้ำกระเจียว น้ำมะนาว

3) ขนมกะหรี่ปั๊ป เป็นการแปรรูปขนมให้มีลักษณะที่ดึงดูดใจ เช่น เป็นรูปเขาคายรูปหอย ไส้ของขนมจะเป็นผลผลิตทางการเกษตรนำมาแปรรูป เช่น ไส้ถั่ว ไส้เผือก ไส้สับปะรด เป็นต้น

4) ขนมโรตีสกรอบ เป็นขนมที่กลุ่มแม่บ้านรวมกลุ่มกัน

5) น้ำพริกชุมชน เป็นน้ำพริกต่างๆ ที่ใช้วัตถุดิบในชุมชนมาผสมผสานกัน เช่น มะขามอ่อน ตะไคร้ ใบมะกรูด ปลาแห้ง กุ้งแห้ง เป็นต้น

6) ไข่เค็ม เป็นผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงเป็ดในชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

7) กะปิยะทอดกรอบ การแปรรูปปลาเล็กปลาใหญ่ให้มีมูลค่าเพิ่มซึ่งมีทั้งแบบแห้งที่ยังไม่นำมาทอดและแบบที่ทอดแล้วปรุงรสต่าง ๆ

8) เสื้อสกรีน ของฝากสายเส้นที่ขีดเขียน หรือพิมพ์ลายสื่อถึงเรื่องราววิถีชีวิตคนในชุมชน

9) ลูกประคบ เป็นบริการนักท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายจากการบริการนวดแผนไทย

10) ฝากของที่ระลึก ซึ่งจะมีพวงกุญแจ เสื้อ กระเป๋า ของประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ได้ทบทวน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งงานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ โดยงานวิจัยภายในประเทศ จะมุ่งเน้นศึกษาถึง การจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน ดังนี้

พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์ (2557) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา โดย วิเคราะห์ตามแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแนวทางของ Shaw and Williams (2004) ผู้วิจัย ดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำกลุ่ม และใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม ระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครดำเนินงานในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนที่ให้บริการนำเที่ยวนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้แก่ สปาโคลนร้อนและทรายร้อน การชมปุมแดง การเก็บหอยตลับ การพายเรือคายัค ทั้งนี้ กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน บ้านโคกไครได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพังงา มุ่งเน้นการส่งเสริมและขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครมีศักยภาพ ทางการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริการและการให้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการมีส่วนร่วมของชุมชน

ศุทธิ เสริฐศรี(2558) ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนคลอง โคน จังหวัดสมุทรสงครามในบริบทของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการ

พัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนคลองโคกนจหวัดสมุทรสงคราม 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนคลองโคกน จหวัดสมุทรสงครามสู่ความยั่งยืน โดยใช้การ วิจัยแบบผสมผสานและเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากชาวบ้านในชุมชนคลองโคกนจำนวน 361 ชุด มีการสัมภาษณ์บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยวของชุมชน บางส่วน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา และสรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์และมีการ อภิปรายผล ผลจากการ ศึกษาพบว่า 1) อัตลักษณ์ของชุมชนคลองโคกน มีอัตลักษณ์ 3 ประการ ได้แก่ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาช้านานที่เก่าแก่ มีวิถีชีวิตริมน้ำ มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ 2) กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมได้แก่ขีดความสามารถ ในการรองรับของพื้นที่ และส่งเสริมให้ชุมชนคลองโคกนเป็นศูนย์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางการ ท่องเที่ยว และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่าชายเลน กิจกรรมนั่งเรือชมวิถีชีวิต ริมน้ำ กิจกรรมพายเรือคายัค และกิจกรรมอื่นๆ อาทิ กิจกรรมตีกระดานเก็บหอยแครง กิจกรรม ล่องเรือให้อาหารสัตว์ท้องถิ่น 3) แนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนคลอง โคกน ได้แก่ ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชน ปลูกฝังชาวบ้านให้มีจิตสำนึกใน การอนุรักษ์ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนให้มีความสุข

แสงสรรค์ ภูมิสถาน (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราด และเสนอแนะกิจกรรม และแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราด โดยกำหนดพื้นที่ศึกษา ได้แก่ 5 อำเภอ ที่ตั้ง อยู่บนฝั่งของจังหวัดตราด (อำเภอเขาสมิง อำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ อำเภอเมืองตาก และ อำเภอแหลมงอบ) ผลการประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ตัวชี้วัดที่ กำหนดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 32 แห่งพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจำนวน 12 แห่ง ศักยภาพปานกลาง 9 แห่ง และศักยภาพต่ำ 12 แห่งสามารถออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ได้ 3 กลุ่มกิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การเล่าเรื่องเมืองตราดเรียนรู้ประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรม เน้นการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เพื่อนเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ของจังหวัดตราด โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 2) ชุมชนสร้างสรรค์เรียนรู้วิถีวัฒนธรรมชาวตราด ส่งเสริมการเข้า ร่วมกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ที่มีความหลากหลายของจังหวัดตราด และ 3) อาหารการกินเดือน ถิ่นผลไม้รสเลิศ นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนผลไม้ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ ของจังหวัดตราดรวมทั้งลองชิม และเรียนรู้อาหารพื้นบ้านตำรับเมืองตราด การพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราด ให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างรอบคอบ และจำเป็นต้องประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาหากมีการ

ท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม เพื่อที่จะกำหนดทิศทางและขนาดของการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของการรองรับได้ของพื้นที่ รวมไปถึงถึงการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือนพื้นที่ได้ตระหนักและเข้าใจในคุณค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้การจัดการการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นควรดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของทุกฝ่าย และความเข้าใจในเป้าหมายของการจัดการที่เห็นพ้องต้องกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว

สุดถนอม ต้นเจริญ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางชั้นแตก จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน และแนวทางการรับรู้และการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนบางชั้นแตก ซึ่งเป็นการต่อยอดการวิจัยเพื่อถ่ายทอดความรู้และกระตุ้นจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน จากการรวบรวมข้อมูลจากประชาชน 536 คน จาก 12 หมู่บ้าน พบว่า ศักยภาพด้านองค์กรชุมชนและด้านการจัดการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากที่สุด โดยเฉพาะการที่ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน ชุมชนสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน โดยรวมได้ และการมีกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบสำคัญของศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด ส่วนการรับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่องการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือนมากที่สุด จากสื่อแผ่นพับที่ผู้วิจัยได้จัดทำและเผยแพร่ โดยจัดกิจกรรมบริการวิชาการและแจกจ่ายไปยังผู้นำชุมชนและชุมชนทุกหมู่บ้านก่อนเก็บข้อมูลภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าในภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ยั่งยืน กิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลต่อรายได้ของชุมชน สังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนมากที่สุด

ละเอียด ขจรภักย์ (2562) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และ 2) เสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ขอบเขตการวิจัย คณะผู้วิจัยศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือวัด จำนวน 9 วัด ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ วัด โบสถ์

วัดชินวราราม วัดเจดีย์หอย วัดศาลเจ้าวัดหงษ์ปทุมมาวาส วัดสิงห์ วัดศาลาแดงเหนือ วัดสองพี่น้อง และวัดบางนา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยว และประชาชนในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสังเกต แบบสนทนากลุ่มย่อย และจัดเวทีประชาคมซึ่งทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.8 และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ มีค่าเท่ากับ 0.76 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.23, S.D. = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามทิศทางของการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามช่องทางของข่าวสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รูปแบบการสื่อสารที่จำแนกตามลักษณะการใช้ในการสื่อสาร

2. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.32, S.D. = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดการการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรม

3. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.35, S.D. = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว

4. รูปแบบการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการจัดการการท่องเที่ยว ส่วนรูปแบบการสื่อสารและการจัดการการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี คือ รูปแบบการสื่อสารที่มีลักษณะตามทิศทางของการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การสื่อสารจากบนลงล่าง จากล่างขึ้นบนและแนวนอน นอกจากนี้เป็นรูปแบบการสื่อสารในลักษณะตามช่องทางของสาร ได้แก่ การสื่อสารทางเดียว และการสื่อสารสองทาง ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะนี้จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานหรือทำกิจกรรม

ต่างๆ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งเที่ยวที่น่าสนใจให้เป็นที่รู้จัก ซึ่งส่งผลกระทบทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน

บุญวีร์ วิเศษสุนทรสกุล และคณะ (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ **แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมาและเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นด้านศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่มประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มที่ 2 ผู้แทนชุมชนและกลุ่มที่ 3 ผู้แทนผู้ประกอบการท้องถิ่น จำนวนรวมทั้งสิ้น 28 คนผลการวิจัยพบว่าศักยภาพที่โดดเด่นของชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยชุมชนจังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ส่วนศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวพบว่าชุมชนมีกิจกรรมเฉพาะของแต่ละชุมชนซึ่งถือเป็นข้อดีของชุมชนอย่างไรก็ตามศักยภาพที่ชุมชนควรพัฒนามีด้วยกันหลายองค์ประกอบ เช่น ศักยภาพด้านการจัดการ ซึ่งเป็นศักยภาพที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน กล่าวคือชุมชนควรกำหนดกฎกติกาและจัดการร่วมกัน ด้านวิธีการกระจายรายได้ในชุมชนรวมถึงการพัฒนาด้านข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์และ ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนควรพัฒนาปรับปรุงถนน ป้ายบอกทาง รวมถึงการบริการด้านร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ และจุดบริการนักท่องเที่ยวในชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้องค์ประกอบทางศักยภาพที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนแล้ว ชุมชนควรส่งเสริมศักยภาพด้านกิจกรรม โดยชุมชนควรพัฒนาชุมชนให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดปี ด้านองค์กรชุมชน ชุมชนควรกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกช่วงวัย เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มากขึ้น

ทิพย์สุดา ปานเกษม (2559) ศึกษาเกี่ยวกับ **การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดน่าน** มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดน่าน และเพื่อพัฒนาแนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร(Documentary Research) การสังเกต (Observation) รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 3 กลุ่มคือหน่วยงานราชการ ภาคธุรกิจ และชุมชน รวมทั้งสิ้น 19 คน ผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปโดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อหลักๆ คือ (1) กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัด

น่าน ประกอบด้วย 1.1 การได้มาของแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 1.2 กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งแบ่งหัวข้อออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรกคือการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดรูปแบบนโยบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประเด็นที่สองคือการมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่านเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประเด็นต่อมา คือ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดน่านและการรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ประเด็นที่สี่คือวิธีการดำเนินการให้ผู้ประกอบการและชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมประเด็นที่ห้าคือบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานภาครัฐ และประเด็นสุดท้ายคือสื่อที่ใช้สื่อสารกับคนในชุมชน (2) การพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการสรุปผลตอบรับจากการรณรงค์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ณริศา ชัยสุขมงคลลาภ (2552) ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยว ของตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารที่ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชนตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารที่ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวมีพัฒนาการดังนี้ ด้านที่หนึ่งการร่วมค้นหาเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน ด้านที่สองการปรึกษาหารือเพื่อสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ โดยการสื่อสารที่เน้นการจัดประชุม และทำเวทีประชาคม ด้านที่ สาม การบริหารจัดการสื่อสารผ่านวิถีชีวิตจริง โดยใช้การพูดคุย การประชุมร่วมกับชาวบ้านในชุมชน และการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ด้านที่สี่การบริหารจัดการสื่อสารผ่านการขายกิจกรรม ด้านที่ห้า การสร้างระบบการสื่อสารแบบครบวงจร ด้านที่หก การสื่อสารประเด็นเพื่อแก้ไขปัญหา เน้นรูปแบบการสื่อสารผ่านการประชุม การรวมกลุ่ม

ณชพงศ์ จันจุฬา (2549) ศึกษาเกี่ยวกับ ศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำนาชาติปากแม่น้ำกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่แสดงถึง ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะศรีบอยาประกอบด้วย ด้านที่ 1 ปัจจัยด้านการให้บริการการท่องเที่ยว ด้านที่ 2 ปัจจัยด้านการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่ 3 ปัจจัยด้านความโดดเด่น ด้านที่ 4 ปัจจัยด้านพื้นที่ ด้านที่ 5 ปัจจัยด้านผู้นำและด้านที่ 6 ปัจจัยด้านการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การจะให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีค่าของชุมชนนั้น ต้องเริ่มต้นที่ชุมชนก่อนแล้วจึงใช้ข้อได้เปรียบสร้างความมั่นใจให้กับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นไปอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 3 เป็นบทที่ว่าด้วยวิธีดำเนินการวิจัยงานวิจัย เรื่องการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการสื่อสาร 2) การจัดการเครือข่ายการสื่อสาร และ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสาร โดยวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบการวิจัย

เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกแบบเจาะจง โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล รวมทั้งสิ้น 35 คน โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 5 คน 2) ข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน 3) สมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย จำนวน 5 คน 4) ประชาชนในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย 10 คน และ 5) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานและท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จำนวน 10 คน มีรายชื่อดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นายพิรพัฒน์ เงินเจริญ นายอำเภอ พังงา
2. นายสมยศ ฤทธิธรรมนาถ นายกองค้การบริหารส่วนท้องถิ่น ตำบลนาทอน
3. นายพจน์ สุขลิ้ม กำนัน ตำบลนาทอน
4. นายณรงค์ฤทธิ์ พุ่มปรือ นายกองค้การบริหารส่วนท้องถิ่น ตำบลพังงา
5. นางสาววิณา จิโสภา บัณฑิตอาสา

กลุ่มที่ 2 ข้าราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ได้แก่

1. สุริยันต์ อยู่ถ่าย ปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบลนาทอน
2. นางสาวแสงอรุณ ชิกักดี ผู้อำนวยการกองสวัสดิการและสังคม
3. นายอัปดุลเลาะ อาบะห์ ผู้อำนวยการกองช่าง
4. นางสาวสุรวีย์ ตาเคอิน รองปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบลนาทอน
5. นางสุนีย์ แก้วกุก ผู้อำนวยการกองการศึกษา

กลุ่มที่ 3 เครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย จำนวน 5 คน

ได้แก่

1. นางธิดารัตน์ ประกอบ รองประธานท่องเที่ยว
2. นางกมลทิพย์ ช่วยเอียด เจริญญิก
3. นางสุภาวดี ลาทัพ ประชาสัมพันธ์
4. นางสาวอนิตา ลาหมาด ประธานกลุ่ม OTOP
5. นายเจริญ ประกอบ ประธานสตาฟนำเที่ยว

กลุ่มที่ 4 ประชาชนในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย 10 คน ได้แก่

1. นายปราโมทย์ คล้ายศรีบุญ
2. นายนิพันธ์ ธรรมสกุลเวทย์
3. นายอุทัย แซ่ตัน
4. นางละเมียด เฟื่องหนู
5. นายประสิทธิ์ สรรเพชร
6. นายศราวุธ ประกอบ
7. นายอาทิตย์ เก้าเอียน
8. นางกัณหา เทพศิริ
9. นายสุขยิ่ง คณิตโรจนกุล
10. นางกัญวรัตน์ ชูชื่น

กลุ่มที่ 5 นักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานและท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย

จำนวน 10 คน ได้แก่

1. นายเดชา ชุ่มสุวรรณ
2. นางธัญจิรา หินเส็ง
3. นางสาวกาญจนา พยัคฆ์
4. นางสุภาวดี สะอะ

5. นางจันทร์ลา ไถ่กสิกรรม
6. นายประสิทธิ์ กงอาสา
7. นายสวัสดิ์ ชุนนุ้ย
8. นายสมพร เชยชื่นจิตร
9. นายฐิติชญาธิ์ ช่วยแก้ว
10. นางสาวมณฑา สุวรรณ โณ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- 1) กระบวนการสื่อสารของผู้ส่งสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูลมีอะไรบ้าง
- 2) กระบวนการสื่อสารในเนื้อหาสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูลประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 3) กระบวนการสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูลมีอะไรบ้าง
- 4) กระบวนการสื่อสารของผู้รับสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูลเป็นอย่างไร
- 5) กระบวนการสื่อสารในการประเมินผลการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูลเป็นอย่างไร

ส่วนที่ 2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการสื่อสารในการรวมตัวของเครือข่าย เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล เป็นอย่างไร
- 2) การจัดการสื่อสารในการกำหนดภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล อย่งไร

3) การจัดการสื่อสารในการกำหนดแผนและวิธีการสื่อสาร เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล มีอะไรบ้าง

4) การจัดการสื่อสารในการปฏิบัติการสื่อสาร เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ประกอบด้วยอะไรบ้าง

5) การจัดการสื่อสารด้านปัจจัยสนับสนุนการสื่อสารที่สำคัญ เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ประกอบด้วยอะไรบ้าง

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล อย่างไร

2) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายการสื่อสาร เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล อย่างไร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กำหนดระยะเวลาดำเนินการจำนวน 3 เดือน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต โดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นของกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย

ขั้นตอนที่ 2 ติดต่อประสานงานในการสัมภาษณ์และให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การบันทึกการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตในการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่าน เพื่อเก็บรายละเอียดให้ครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นคำถามในเรื่องที่ศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตามข้อ 4. มาวิเคราะห์โดยวิธีการสร้างข้อสรุปออกเป็นประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ของการวิจัย ในการตรวจสอบข้อมูลจากการการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ลักษณะการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแบบสามเส้า โดยการตรวจสอบด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

5.1 การตรวจสอบด้านข้อมูล ได้แก่ วิธีการพิจารณาจากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ในช่วงเวลาที่ต่างกัน เก็บข้อมูลจากบุคคลที่ต่างกัน และเก็บข้อมูลในสถานที่ต่างกัน

5.2 การตรวจสอบด้านวิธีการ การวิจัยครั้งนี้จากการได้ค้นคว้าเอกสารต่างๆ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ กำหนดประเด็นตามเรื่องที่ศึกษาคำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์และส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดำเนินการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้ถูกต้องตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เป็นบทที่ว่าด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย เรื่อง การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการสื่อสาร 2) การจัดการเครือข่ายการสื่อสาร และ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสาร โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

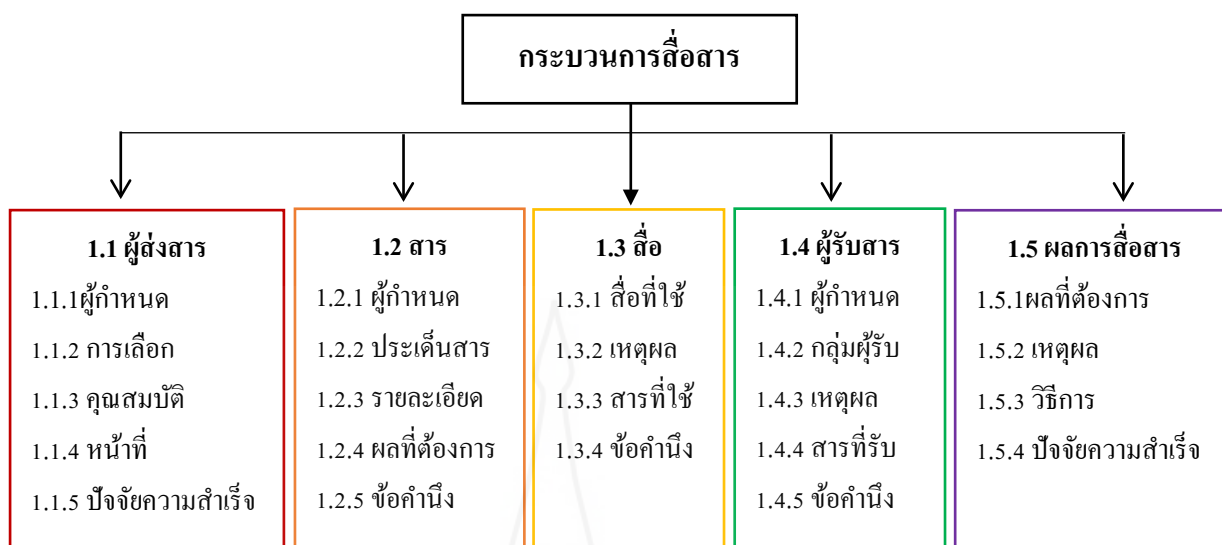
ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ส่วนที่ 1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล มีผลการศึกษาตามโครงสร้างกระบวนการสื่อสารสามารถสรุปเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้



ภาพที่ 4.1 กระบวนการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

1.1 ผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูล

ผลการวิจัยกระบวนการสื่อสารของผู้ส่งสารถือเป็นขั้นตอนการสื่อสารที่สำคัญเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายตำบลนาทอนอำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูล จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ส่งสารเป็นผู้มีหน้าที่ร่วมในการปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทำข้ามควายประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานและเข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายเพื่อกระตุ้นความภาคภูมิใจแรงผลักดันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนสื่อสารอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ตำบลนาทอนอำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูล

1.1.1 ผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสาร แบ่งออกเป็นฝ่ายในการรับผิดชอบงาน ดังนี้

1) ฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล



ภาพที่ 4.2 ฝ่ายต้อนรับนักท่องเที่ยว

2) ฝ่ายชุดการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ เด็กๆ ในชุมชนบ้านท่าข้ามควายเพื่อรวมตัวกันทำการแสดง “ระบำค้างคาว” ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับชมก่อนกลับเป็นกิจกรรมที่อยากจะสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จึงได้คิดแต่งเพลงและพัฒนาท่าเต้นออกมาเป็นการแสดง โดยมีเอกลักษณ์อยู่ที่ตัวชุดเป็นแขนมีปีกสีดำทั้งตัว ซึ่งถอดแบบมาจากค้างคาวแม่ไก่ให้นักท่องเที่ยวได้จดจำชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล



ภาพที่ 4.3 ฝ่ายชุดการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว

3) ฝ่ายพิธีกร เพื่อกิจกรรมนันทนาการ เพื่อดูแลนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูลให้เกิดความอบอุ่น ตลอดจนทำกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกค่าย



ภาพที่ 4.4 ฝ่ายพิธีกร

4) ฝ่ายมัคคุเทศก์ เพื่อพานักท่องเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ให้ข้อมูล ความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และเหตุการณ์ร่วมสมัยต่างๆ พิพิธภัณฑสถานและสถานที่ท่องเที่ยว และอธิบายความรู้ที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบายตลอดการเดินทาง





ภาพที่ 4.5 ฝ่ายมัคคุเทศก์

5) ฝ่ายสตาร์ฟเรือเพื่อพานักท่องเที่ยวเพื่อชมสถานที่ต่างๆ และอธิบายความรู้ที่น่าสนใจและให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบายตลอดการเดินทาง



ภาพที่ 4.6 ฝ่ายสตาร์ฟเรือ

6) ฝ่ายจุดเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน โดยเริ่มจาก “พิพิธภัณฑ์บ้านท่าข้ามควาย” เป็นแหล่งรวบรวมของเก่าของโบราณที่เกิดจากการเก็บสะสมอนุรักษ์ไว้ของคนในชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นหลังได้มาศึกษาเรียนรู้วิวัฒนาการของเครื่องใช้โบราณ เช่น ตะเกียงไฟ ขวดน้ำ วิทยุ จักรเย็บผ้า นาฬิกา ซึ่งล้วนแล้วแต่มีหน้าตาที่ไม่คุ้นชินและหาชมได้ยากมากแล้วในปัจจุบัน

การทำกรเกษตร เป็นวิถีชีวิตอาชีพหลักของชาวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย แนวทางของการทำการเกษตรแบบพออยู่พอเพียงจึงได้ถูกนำมาปรับใช้กับคนในชุมชน ด้วยการปลูกพืชที่มีความหลากหลายในพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดรอบบ้าน ทั้งพืชสวนครัวและผักสมุนไพร ซึ่งปลอดสารพิษ เพราะใช้ภูมิปัญญาน้ำหมักปุ๋ยชีวภาพจากธรรมชาติในการดูแลพืชผักให้เจริญเติบโตและปราศจากศัตรูพืช นอกจากนี้ยังมีการแบ่งพื้นที่ในการขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกพืชผลริมสระน้ำ ถือเป็นแบบอย่างที่น่าเรียนรู้ในการทำการเกษตรผสมผสานและนำไปปรับใช้กับพื้นที่อื่นๆ ได้อีกด้วย



ภาพที่ 4.7 ฝ่ายจุดเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน

7) ฝ่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ต.นาทอน อ.ทุ่งหว้า ร่วมดำเนินงาน โครงการพัฒนาศักยภาพชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี กิจกรรมยกระดับและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว (ผลิตภัณฑ์คลัสเตอร์ผ้าและเครื่องแต่งกาย)



ภาพที่ 4.8 ฝ่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน

8) ฝ่ายอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนบ้านท่าข้ามควายอยู่ติดกับทางออกสู่ทะเล ทำให้มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์ไม่เคยขาด จึงนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาประกอบอาหารให้นักท่องเที่ยวกินกัน ซึ่งเราจะได้ทานอาหารเมนูไหนนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าช่วงนั้นในทะเลหรือคลองจับสัตว์น้ำอะไรได้บ้าง สำหรับครั้งนี้มีเมนูพื้นบ้านสุดพิเศษที่เราแทบจะไม่เคยกินและรู้จักกันมาก่อนอย่าง “แกงตอแมะ” เป็นแกงเผ็ดปลาทะเลใส่กะทิ รสชาติอร่อยเข้มข้นทานคู่กับ “คั่วเคยลู่” ทำมาจากเคยกุ้งหมักเค็มผัดกับหมูสับ กินคู่กับผักสด พร้อมจบด้วยการชดน้ำแกงร้อนๆ ด้วย “แกงเลียงปลาอย่างใส่ใบส้มเมา” รสชาติออกเปรี้ยวกลมกล่อม





ภาพที่ 4.9 ฝ้ายอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว

9) ฝ้ายอาคารสถานที่ปรับปรุงภูมิทัศน์ในหมู่บ้านทำหน้าที่ รักษาความปลอดภัย จัดเตรียมสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้พร้อมต่อกิจกรรมตามกำหนดการ จัดเตรียมและดูแลที่พัก ห้องน้ำ ให้สะอาดและเพียงพอ และจัดเวรยามดูแลเพื่อเฝ้าระวังรักษาความปลอดภัยให้กับสมาชิกในค่าย

“...คณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ได้กำหนดให้คณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร...”

(นายพีรพัฒน์ เงินเจริญ, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2563)

1.1.2 การเลือกผู้ส่งสาร ให้เลือกกันเอง ให้คณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล จำนวน 43 คน เลือกกันเองด้วยความสมัครใจ

“...คณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย โดยเป็นไปด้วยความสมัครใจ...”

(นายเจริญ ประกอบ, สัมภาษณ์ 29 ตุลาคม 2563)

1.1.3 คุณสมบัติผู้ส่งสาร

คือ มีทักษะในการสื่อสารที่ต้องมีความสามารถ และชำนาญในการสื่อสาร คือ ทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ความคิดและการใช้เหตุผล ทั้งนี้ผู้ที่สมัครใจในการ

ทำหน้าที่ผู้ส่งสาร ทุกคนมีความรักบ้านเกิดการเป็นเจ้าบ้านที่ดี เสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส สามารถถ่ายทอด และเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

“...การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การเป็นเจ้าบ้านที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ใช้การพูดคุยไพเราะ ให้มีความน่าสนใจ จริงใจ และยินดีรับฟังทำซักถามผู้อื่น ...”

(นางสุภาวดี ลาทัพ, สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2564)

1.1.4 หน้าทีผู้ส่งสาร คือ มีความรู้เกี่ยวกับชุมชน มีจิตอาสาพร้อมให้บริการ ให้คำแนะนำ แหล่งท่องเที่ยว เกี่ยวกับสถานที่ ท่องเที่ยวในทะเล เช่น ปรากฏการณ์ของสันหลังมังกร ลักษณะวิถีชีวิตของนกเหยี่ยวคอแดง วิถีดำรงชีวิตของค่างควแม่ไก่ ตลอดจนความเป็นมาของด่านศุลกากรที่สร้างในรัชกาลที่ 5 ฐานเรียนรู้การทำขนมพื้นบ้าน การทำผ้ามัดข้อม สีน้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน ตลอดจนการปฏิบัติตนเมื่อมาถึงแหล่งท่องเที่ยว และติดต่อประสานงานผู้รับผิดชอบในสถานที่ท่องเที่ยว หรือผู้จัดงาน

“...ลงพื้นที่เยี่ยมคณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย พบปะพูดคุยเกี่ยวกับการจัดส่งผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับลูกค้า...”

(พัฒนาชุมชนอำเภอทุ่งหว้า, สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2563)

“...การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย มีคณะกรรมการ ในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถ คอยให้บริการและให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนได้เป็นอย่างดี ...”

(นายสมยศ ฤทธิธรรมนาถ, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2563)

1.1.5 ปัจจัยความสำเร็จ ความสำเร็จในการทำหน้าที่ผู้ส่งสาร เกิดขึ้นจากความรับผิดชอบของผู้นำ และคนชุมชน ที่มีความเสียสละ ทุ่มเท ทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงประชาชนชาวบ้านที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษ และสานต่อภูมิปัญญานั้น และวัฒนธรรมการปฏิบัติในท้องถิ่นที่สืบทอดมาทุกคนในชุมชน สามารถประสานงานขอความร่วมมือได้อย่างดี

“...การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย มีคณะกรรมการ ในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถ คอยให้บริการและให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนได้เป็นอย่างดี...”

(นางสาววิณา จิโสะ, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

1.2 สารในกระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

1.2.1 ผู้กำหนดประเด็นสาร คือประธานคณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการส่งสาร เช่น การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล สนับสนุนส่งเสริมในการประชาสัมพันธ์ผ่านวีดิทัศน์จะเป็นผู้ที่กำหนดสาร เพื่อให้ได้ความต้องการและวัตถุประสงค์ของคนไปยังผู้รับสาร

“...การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล สนับสนุนส่งเสริมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลผ่านวีดิทัศน์...”

(นางสาวเดือนจันทร์ บุญรุ่ง, สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2563)

1.2.2 ประเด็นสาร กำหนดประเด็นสารเป็น 6 ประเด็น ได้แก่

- 1) แหล่งท่องเที่ยว
- 2) ผลิตภัณฑ์
- 3) อาหาร
- 4) การท่องเที่ยวและบริการ
- 5) ที่พัก
- 6) การเดินทาง

“...การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล มีวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีความรู้ ความพร้อมของคนชุมชนที่สื่อความหมาย...”

(นายพีรพัฒน์ เงินเจริญ, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2563)

1.2.3 รายละเอียดประเด็นสาร กำหนดรายละเอียดประเด็นสาร เป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1) ทูมนุชย์ ซึ่งมีปราชญ์ชุมชนหลายสาขาที่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจได้

- (1) ปราชญ์ด้านวัฒนธรรมประเพณี นายสำรองธรรมสกุลเวทย์
- (2) ปราชญ์ด้านเกษตร นางธัญวรัตน์ ชูชื่น นางธิดารัตน์ ประกอบ
- (3) ปราชญ์ด้านแพทย์แผนไทยสมุนไพร นวดแผนโบราณ นายสาถิ์ มาตالا
- (4) ปราชญ์ด้านศิลปวัฒนธรรม นางสาวอมิตา ลำหามา
- (5) ปราชญ์ด้านดนตรีพื้นเมือง นายวณิต ช่วยเอียด นางสาวรัศมีพร ช่วยเอียด

2) ทูทางสังคม

(1) วัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน งานประเพณีทำบุญเดือนหก (บุญตายาย) งานประเพณีตรุษสารีรายออีดิลฟิตรีและอีดิลอัฎฮา งานวันผู้สูงอายุประเพณีสงกรานต์ ประเพณีสารทเดือนสิบ

(2) ทูทางภาพ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้บ้านท่าข้ามควาย โฮมสเตย์ พิพิธภัณฑ์ของโบราณ

(3) ทูทางธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ การบันทึกงานชมวิถีการดำรงชีวิตประจำวันของคนในชุมชน

(4) ทูทางการเงิน ได้แก่ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ เงินสัจจะวันละบาท กองทุนขยะ กองทุนสวัสดิการตำบลและกลุ่มอาชีพหมู่บ้าน

(5) ทูทางวัฒนธรรม ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนและชุมชนมีการอนุรักษ์ไว้ได้แก่

(1) อาหาร อาหารพื้นถิ่น ที่สะอาดปลอดภัย มีไว้บริการให้กับนักท่องเที่ยว เช่น แกงส้มเหมาปลาอย่าง ฉลูดไข่ ผัดจืดบั้งประด ค่ำหัวปลี และ สาकुมะพร้าวอ่อน

(2) การแต่งกายประชาชนในหมู่บ้านมีการอนุรักษ์แต่งกายแบบไทยและสากลทั้งชาย หญิง และวัย หนุ่มสาว เด็ก โดยเฉพาะผู้สูงอายุยังมีการใส่เสื้อไทย และผ้าถุง สำหรับเยาวชน และวัยทำงานก็จะแต่งกายตามไทยนิยมหรือในประเพณีต่างๆ

(3) ที่อยู่อาศัย บ้านชั้นเดียว รูปทรงต่างๆ แล้วแต่ความนิยมชมชอบ

(4) ประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตามแต่ละศาสนา เช่น ศาสนาอิสลาม ก็จะมีการเข้าสู่นัด การถือศีลอด การจ่ายซากาต วันตรุษสองครั้งในรอบหนึ่งปี คือ อีดิลฟิตรี และอีดิลอัฎฮา และประเพณีของศาสนาพุทธ คือเข้าพรรษา ออกพรรษา ทำบุญตักบาตรเดือนหก รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในเทศกาลวันสงกรานต์ ประเพณีสารเดือนสิบ ลอยกระทง และประเพณีอื่นๆ ตามศาสนา

(5) ภาษา ภาษาเป็นเอกลักษณ์ คือภาษาถิ่นใต้

(6) อาชีพ ภูมิปัญญาของชาวบ้าน คือ การทำไชคักปู ร้อยอวนจับปลา ซึ่งเป็นวิถีดำเนินชีวิต ที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

(7) ความเชื่อ คนในชุมชนจะมีความเชื่อในการทำบุญตักบาตรเดือนหก ประเพณีทำบุญสารเดือนสิบ

(8) ศิลปะพื้นบ้าน เช่น ขับบทมโนราห์ ระบายสีควา ปั้นจักสีลัด

“...การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล มีทุนทางวัฒนธรรม ที่เป็นเสน่ห์ของชุมชนและชุมชนมีการอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี...”

(นายพีรพัฒน์ เงินเจริญ, สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2563)

1.2.4 ผลที่ต้องการจากประเด็นสาร การกำหนดประเด็นสาร ต้องการผล ดังนี้

1) ประเด็นสารความรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตของคนบ้านท่าข้ามควาย

2) ประเด็นสารด้านข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างถิ่น ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง

“...มีการสนับสนุนให้เกิดการสร้างการรับรู้ ผ่านช่องทางต่างๆ...”

(นายสมยศ ฤทธิธรรมนาถ, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2563)

1.2.5 หลักเกณฑ์ในการกำหนดสาร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และตามเทรนที่มีความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวนอกพื้นที่

“...ประเด็นสารที่ใช้สื่อสารต้องสอดคล้องกับแนวทางของรัฐบาล ตามเทรนที่มีความต้องการของนักท่องเที่ยว...”

(นางสาวเดือนจันทร์ บุญรุ่ง, สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2563)

1.3 สื่อ

1.3.1 ประเภทสื่อสาร ผ่านสื่อ 2 ประเภท ดังนี้

1) สื่อดั้งเดิม ใช้เป็นสื่อหลักในการสื่อสาร เพราะเป็นสื่อที่ผู้รับสารสามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุด ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อป้ายโฆษณาทั้งขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ สื่อเอกสาร แผ่นพับ สื่อกิจกรรม และสื่อรณรงค์

(1) สื่อบุคคล โดยคณะกรรมการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย ประชาชนชาวบ้าน ผู้ที่รู้ข้อมูลของหมู่บ้าน สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย

“...ในการเข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จะมีชาวบ้านเล่าเรื่องความเป็นมาของหมู่บ้าน และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว...”

(นางกาญจนาพยัคฆ์, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2563)



ภาพที่ 4.10 สื่อบุคคล

(2) สื่อโทรทัศน์ ในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ใช้สื่อโทรทัศน์ ในการผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร ทางสถานีโทรทัศน์ เช่น ช่องโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม สถานีโทรทัศน์ หรือกลุ่มการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว กลุ่มองค์กรเอกชนต่างๆ ที่เข้ามาถ่ายทำรายการโทรทัศน์ บันทึกวีดิโอแนะนำ การท่องเที่ยวของกลุ่ม สร้างความรับรู้แก่นักท่องเที่ยว นำเสนอเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน



ภาพที่ 4.11 สื่อโทรทัศน์

(3) สื่อวิทยุกระจายเสียง ในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล จังหวัดสตูล ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสียงตามสาย โดยให้ผู้จัดกิจกรรมฝากข่าวสารประชาสัมพันธ์มายังสถานี โดยมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการเปรียบเทียบได้ว่าสื่อวิทยุกระจายเสียง อาจเป็นตัวกระจายข่าวให้คนในชุมชนเตรียมความพร้อมของตนเองในการจัดเตรียมงานที่จะเกิดขึ้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามา

“...ได้รับฟังการจัดรายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอนอำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล จังหวัดสตูล ผ่านสวท.สตูล โดยมีดีเจไป๋ปานจัดรายการ...”

(นางกาญจนาพยักวัลย์, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2563)



ภาพที่ 4.12 สื่อวิทยุกระจายเสียง

(4) สื่อสิ่งพิมพ์ ในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควายโดยอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์ จะเป็นการเผยแพร่กิจกรรมให้หลากหลายรูปแบบ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเหล่านั้น เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่



ภาพที่ 4.13 สื่อสิ่งพิมพ์

“... ได้เห็นสื่อสิ่งพิมพ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล จังหวัดสตูล ผ่านหนังสือส่งเสริมการท่องเที่ยว เทียบบ้านฉัน...”
 (นางสาวเดือนจันทร์ บุญรุ่ง, สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2563)

(5) การสื่อสารแบบป้ายโฆษณา ในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย สื่อป้ายโฆษณาจะปรากฏอยู่ทั่วไป ซึ่งจะเป็นสื่อที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวการท่องเที่ยว สินค้า หรือการแนะนำให้คนอื่นรู้จักสินค้า ผ่านรูปภาพ โดยใช้ถ้อยคำที่สั้น กระชับ โดดเด่น เผยแพร่ในที่สาธารณะ สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้มาก

“...ทางคณะกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายจะทำโปสเตอร์ เพื่อนำไปติดตั้งทางเข้าหมู่บ้านในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ผู้เดินทางเห็น...”
 (นางสุภาวดี ลาทัพ, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

“...ทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายมีกิจกรรมที่หลากหลายที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำด้วยตนเองและยังเป็นของฝากของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว...”
 (นางสาววิณา จิโสะ, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)



ภาพที่ 4.14 การสื่อสารแบบป้ายโฆษณา

(6) สื่อกิจกรรม ในกระบวนการสื่อสารเรื่องราว ข้อมูลข่าวสาร ที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ได้อาศัยการใช้สื่อในรูปแบบสื่อกิจกรรมในหลากหลายรูปแบบ สื่อกิจกรรมที่นำมาใช้กับการสื่อสาร แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย มีดังนี้

ก. การสาธิต (Demonstration) ชุมชนในบ้านท่าข้ามควาย มีกิจกรรมที่หลากหลายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ไว้ให้นักท่องเที่ยว ได้ศึกษาเรียนรู้ โดยการสาธิต ให้ชม เช่น การทำขนมพื้นบ้าน การทำผ้ามัดย้อมด้วยสีธรรมชาติ การพันที่เสื่อ กิจกรรมปลูกป่า และงานฝีมือต่างๆ

ข. การจัดนิทรรศการ (Exhibition) การจัดนิทรรศการเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ได้จัดนิทรรศการขึ้น เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของชุมชน เพื่อการท่องเที่ยวเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณี วัฒนธรรม โดยการใช้กิจกรรมนิทรรศการ โปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นช่องทางและเครื่องมือสำคัญ ที่จะนำผลงาน ไปเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ และประชาชนทั่วไป เกิดการรับรู้ รับทราบ เข้าใจมีทัศนคติที่ดีและมีความเชื่อมั่น ไว้วางใจในด้านภาพลักษณ์ และด้านการบริการ

“....ทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายการจัดนิทรรศการเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านท่าข้ามควาย เพื่อประชาสัมพันธ์ และนำผลงานไปเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย...”

(นางฉัตรรัตน์ ประกอบ, สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2563)



ภาพที่ 4.15 สื่อกิจกรรม

2) สื่อใหม่ ประเภทสื่อออนไลน์ ใช้เป็นสื่อเสริมในการสื่อสาร เพราะเป็นสื่อที่ผู้รับสารสามารถเข้าถึงได้เฉพาะกลุ่ม ประกอบด้วย Face book การท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย Line กลุ่มของหมู่บ้านต่างๆ และ YouTube

(1) สื่อ Facebook การท่องเที่ยว และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย สื่อสารด้านการท่องเที่ยว กิจกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นการสื่อสารภายในกลุ่ม ที่สมาชิกไม่ค่อยสนิทสนมกันมากนัก มีสมาชิกประมาณ 4,204 คน เป็นสื่อที่นำเสนอรูปแบบสารที่หลากหลาย ทันสมัย มีความน่าสนใจ น่าติดตาม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่หลากหลาย

“...สื่อออนไลน์ Face book ทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายเป็นอีกช่องทางสื่อ ที่ในประชาสัมพันธ์ และประสบการณ์ที่พบเห็นในชุมชน...”

(นายสมยศ ฤทธิธรรมนาถ, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2563)



ภาพที่ 4.16 การท่องเที่ยวและศูนย์เรียนรู้ บ้านท่าข้ามควาย

(2) สื่อ Line สื่อสารด้านการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย เป็นสื่อสารกันเฉพาะกลุ่มในเครือข่าย CBT SOUTHERN ที่สมาชิกมีทุกคนรู้จักกัน มีความสนิทสนม เป็นสื่อใหม่ประเภทสื่อออนไลน์ที่ผู้รับสารมีความสนใจ

“....สื่อ Line เป็นกลุ่มในเครือข่าย CBT SOUTHERN เป็น การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ผ่านช่องทางนี้จะเกิดการรับรู้ได้รวดเร็ว...”

(นางสาววิณา จิโสะ, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

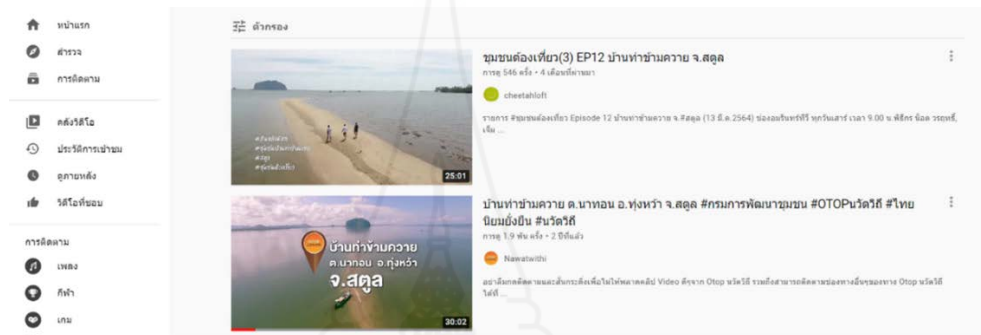


ภาพที่ 4.17 กลุ่มในเครือข่าย CBT SOUTHERN

(3) สื่อ YouTube เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอผ่านอินเทอร์เน็ต โดยนำเทคโนโลยีของ Adobe Flash มาใช้ในการแสดงภาพวิดีโอ เนื้อหาของ YouTube ประกอบด้วย คลิปวิดีโอ ที่ให้บริการรับชมกันผ่านหน้าเว็บแบบฟรีๆ ไม่เสียเงิน ที่มียอดผู้ชมวิดีโอจำนวนมาก

“...สื่อ YouTube มาใช้ในการแสดงภาพวิดีโอ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ...”

(นางกาญจนา พยักวัลย์, สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2563)



ภาพที่ 4.18 สื่อ YouTube

1.3.2 เหตุผลการเลือกใช้สื่อ สื่อใหม่ เป็นสื่อที่ทุกกลุ่ม ทุกวัย เข้าถึงได้ง่าย ไม่ซับซ้อน โดยเฉพาะสื่อ YouTube เหมาะสำหรับกลุ่มที่สามารถเข้าถึงสื่อได้ดี ครอบคลุมผู้รับสารได้ครั้งละหลายคน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการสื่อสาร รับชมภาพเสมือนอยู่มรเหตุการณ์ แสดงความคิดเห็นได้ดี เกิดการขยายกลุ่มเป้าหมาย มีการแบ่งปันข้อมูล มีความสะดวกและรวดเร็ว

“...การใช้สื่อใหม่ จะเป็นการยกระดับการสื่อสาร ที่นอกจากคนรุ่นใหม่จะเข้าถึงได้แล้ว คนรุ่นเก่าที่สนใจก็สามารถเข้าถึงได้ เช่น Face book Line YouTube กลุ่มของหมู่บ้าน...”

(นางสาวเดือนจันทร์ บุญรุ่ง, สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2563)

“...คนรุ่นใหม่ มีความสนใจและเข้าถึงเทคโนโลยีได้ดี หากเราสื่อสารเรื่องการท่องเที่ยวผ่านสื่อใหม่ ก็จะสามารถเข้าถึงผู้รับสารรุ่นใหม่ จะเกิดการยอมรับได้ดี ทำให้เกิดประสิทธิผลในการสื่อสาร...”

(นางสาววีณา จิโสะ, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

1.3.3 ข่าวสารที่ใช้กับสื่อ

1) รูปแบบการสื่อสารในการใช้สื่อดั้งเดิม

(1) สื่อบุคคล ผลการศึกษาพบว่า สื่อบุคคลจะใช้รูปแบบการสื่อสารด้วยน้ำเสียง ท่าทาง โดยอาศัยความรู้ความสามารถที่ตนเอง ได้เรียนรู้มา ประมวลออกเป็นสารที่ส่งต่อไปยังนักท่องเที่ยวน

(2) สื่อโทรทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถนำเสนอภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจริง สวยงาม ส่งผลให้ผู้รับสารทางสื่อโทรทัศน์เกิดความสนใจและจดจำเรื่องราวได้

(3) สื่อวิทยุกระจายเสียง ผลการศึกษาพบว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงจะนำเสนอเนื้อหารายการด้วยน้ำเสียง ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว และเชื่อมโยงบริการด้านต่างๆ การจัดการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย โดยนำเสนอเนื้อหารายการ ที่สามารถสร้างประสบการณ์ด้านการและรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและเชื่อมโยงบริการด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในบ้านท่าข้ามควาย ให้เป็นที่รับทราบของนักท่องเที่ยวน โดยใช้เทคนิค รูปแบบและช่องทางของ สื่อต่างๆ

(4) สื่อสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษาพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ จะเป็นสื่อที่มีความหลากหลายในการนำเสนอ การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย โดยอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์ต้องจัดกิจกรรมและเผยแพร่กิจกรรมให้หลากหลายรูปแบบ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเหล่านั้น มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ลงในสื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร ทั้งที่เป็นของภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน เช่น หน่วยงานราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น หรือ เช่น บริษัทที่ดำเนินการด้านการท่องเที่ยว โดยมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์จุดท่องเที่ยว โดยนำเสนอการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ในรูปแบบต่างๆ

(5) สื่อสารแบบป้ายโฆษณา ผลการศึกษาพบว่า สื่อป้ายโฆษณาจะนำเสนอผ่านรูปภาพ ถ้อยคำที่สั้น กระชับ โดดเด่น ไว้สำหรับเผยแพร่ในที่สาธารณะ สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้มาก

(6) สื่อกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่า สื่อกิจกรรมจะเป็นสื่อที่มุ่งเน้นให้ผู้มาท่องเที่ยวได้ลงมือทำด้วยตนเอง โดยอาศัยข้อมูลจากสื่อบุคคลในการให้ข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลทางทฤษฎี และนำมาปฏิบัติ โดยมีสื่อบุคคลเป็นผู้คอยกำกับดูแล

2) รูปแบบการสื่อสารในการใช้สื่อใหม่

(1) สื่อ Face book การสื่อสารทางสื่อเว็บไซต์จะตอบสนองความต้องการใช้บริการด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณภาพและเป็นจริงแก่นักท่องเที่ยว สร้างความรับรู้ ในแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง

(2) สื่อ Line สื่อสารด้านการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้าม ได้รับความนิยมนสูงสุดในปัจจุบัน และเป็นช่องทางในการจัดทำที่ประหยัดค่าใช้จ่ายน้อย และตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

(3) สื่อ YouTube การสื่อสารทางสังคมออนไลน์ โดยการโฆษณา คลิปวิดีโอ ที่ให้บริการรับชมกันผ่านหน้าเว็บแบบฟรีๆ ไม่เสียเงิน

จากการวิจัยพบว่า การกำหนดประเด็นเนื้อหาเพื่อการสื่อสาร ใดๆก็ตาม รูปแบบการสื่อสารในการใช้สื่อ ในประเภทต่างๆ มีข้อดีแตกต่างกัน อยู่ที่กลุ่มไหนเป็นผู้ใช้

(4) สื่อบุคคล ใช้สารที่เป็นคำพูด การบอกกล่าว แลกเปลี่ยน ให้คำปรึกษา แนะนำ สารคดี และปฏิบัติจริง ไม่ซับซ้อน เป็นภาษาที่ผู้ส่งสารและผู้รับสาร มีระดับการรับรู้ที่ใกล้เคียงกัน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน

(5) สื่อโทรทัศน์ ใช้สารภาพ และเสียงประกอบ เข้าใจง่าย เหมือนอยู่ในเหตุการณ์

(6) สื่อวิทยุกระจายเสียง พูดัชนีเสียงน้ำเสียงไพเราะ เนื้อหาสั้น กระชับ เข้าใจง่ายขึ้น

(7) สื่อสิ่งพิมพ์ ใช้สารที่เป็นตัวอักษร ข้อความ และภาพประกอบ มีขนาดที่เหมาะสม เนื้อหาสั้น กระชับ เข้าใจง่าย สีสันสวยงาม

(8) สื่อสารแบบป้ายโฆษณา นำเสนอผ่านรูปภาพ ถ้อยคำที่สั้น กระชับ โดดเด่นไว้สำหรับเผยแพร่ในที่สาธารณะ

(9) สื่อกิจกรรม ใช้สารที่เป็นคำพูด ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชี้แจง ตอบข้อสงสัย สารคดี และปฏิบัติจริง

3) สื่อใหม่ ประเภทสื่อออนไลน์ ทั้งภาพและเสียง

(1) การนำ Face book การท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านท่าข้าม ควบ เป็นช่องทางการใช้สาร

“...เนื่องจากการสื่อสารเป็นการสื่อสารด้านสุขภาพท่องเที่ยว ดังนั้น ข้อคำนึงหลักก็คือ ต้องสามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว และคนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความต่อเนื่อง และสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่...”

(นายสมยศ ฤทธิธรรมนาถ, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2563)

(2) การนำ Line กลุ่มต่างๆ เป็นช่องทางการใช้สาร

(3) การนำ YouTube เป็นช่องทางการใช้สาร

1.3.4 หลักเกณฑ์ในการเลือกช่องทางการสื่อสาร ในการเลือกช่องทางการสื่อสาร การเลือกใช้สื่อ ให้เหมาะสมกับ ความเร่งด่วน กลุ่มผู้รับสาร และทรัพยากรในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ใช้การสื่อสาร 2 รูปแบบ คือ 1. การสื่อสารมวลชน (Mass Media Channels) 2. การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channels) ผ่านช่องทางสื่อที่หลากหลาย โดยใช้สื่อใหม่เป็นสื่อหลัก ผ่านช่องทางสื่อ Face book ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย Line กลุ่ม CBT SOUTHERN และ YouTube ได้รับความสนใจมากที่สุด และทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงสาร ทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ได้นำสื่อดั้งเดิม สื่อบุคคล สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสารแบบป้ายโฆษณา สื่อกิจกรรมมาใช้ควบคู่กันไปกับการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย

1.4 ผู้รับสารในกระบวนการสื่อสาร

ผลการวิจัยกระบวนการของผู้ส่งสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอนอำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูล ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้รับสารคือนักท่องเที่ยว ผู้ที่สนใจศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบนักพัฒนาชุมชนนักศึกษาและนักวิจัย

1.4.1 ผู้กำหนดกลุ่มผู้รับสาร ในการกำหนดผู้รับสารผู้กำหนด ประกอบด้วย นักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย รับรู้ข่าวสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยศึกษาค้นคว้า โดยการสอบถามทางโทรศัพท์ หรือบางส่วนปากต่อปาก หรือหรือผ่านทางช่องทางออนไลน์ Facebook LINE YouTube ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นกรู๊ป ส่วนราชการ การศึกษาดูงานเป็นกลุ่ม และบางส่วนจะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีความชอบทางธรรมชาติ

“...ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนจากนักท่องเที่ยวที่มาเข้าการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ว่าได้รับข่าวสารการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควายจากที่ไหน...”

(นางธิดารัตน์ ประกอบ, สัมภาษณ์ 8 ตุลาคม 2563)

“...ในการนำเสนอข่าวสารออกไปให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวเกิดความรู้จัก
อยากจะมาเที่ยวในชุมชน...”

(นางสุภาวดี ลาทัพ, สัมภาษณ์ 8 พฤศจิกายน 2563)

1.4.2 กลุ่มผู้รับสาร โดยแบ่งเป็น 7 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 1) การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในวันหยุด (holiday-mass Popular individual)
- 2) การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (Cultural Religion) เป็นการเดินทางเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมต่างๆ เช่นการศึกษาความเป็นอยู่ การชมศิลปะ ดนตรี ละคร การนมัสการศูนย์ศาสนา เป็นต้น
- 3) การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational) เป็นการเดินทางเพื่อการทำวิจัย การศึกษา สอนหนังสือ ฝึกอบรม หรือดูงานต่างประเทศ ซึ่งจะต้องพำนักอยู่สถานที่นั้นๆ เป็นเวลานาน
- 4) การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและบันเทิง (Sport and Recreation) คือการเดินทางไปชม หรือร่วมแข่งขันกีฬา หรือนันทนาการต่างๆ
- 5) การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ และความสนใจพิเศษ (Historical and special interests)
- 6) การท่องเที่ยวเพื่องานอดิเรก (Hobbies) หมายถึงการท่องเที่ยวเพื่อทำงานอดิเรก เช่นการวาดภาพ การเขียนนวนิยาย เป็นต้น
- 7) การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติมิตร (visiting Friend and Relative) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business) เป็นการเดินทางของนักธุรกิจที่จัดเวลาบางส่วนของการเดินทางหลังจะทำธุรกิจเสร็จสิ้นแล้ว ใช้เวลาในการท่องเที่ยวก่อนเดินทางกลับ

“...จากสถิติของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายมี
ด้วยกัน กลุ่ม 5...”

(นางกมลทิพย์ ช่วยเอียด, สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2563)

1.4.3 เหตุผลการแบ่งกลุ่มผู้รับสาร ในการแบ่งผู้รับสารเป็นกลุ่มนั้น เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการการสื่อสารในการนำเสนอให้ตรงกับความต้องการ เพื่อให้เกิดความประทับใจ

“...ได้มอบส่งตามความต้องการเพื่อให้เกิดความประทับใจ...”

(นางสุภาวดี ลาทัพ, สัมภาษณ์ 5 พฤศจิกายน 2563)

1.4.4 ข่าวสาร ที่สื่อสารไปยังผู้รับสารทุกกลุ่ม เป็นการสื่อสารตามบริบทของชุมชน เพื่อให้เห็นถึงความเป็นอยู่ การใช้ชีวิตของคนในชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามวิถีชาวบ้าน

“...ได้รับความประทับใจทุกครั้งที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้าม คว้าชิ้นชอบในกิจกรรม workshop ในการทำอาหารพื้นบ้าน...”

(นางสาวเดือนจันทร์ บุญรุ่ง, สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2563)

1.4.5 ข้อคำนึงของแต่ละกลุ่มผู้รับสาร สามารถถ่ายทอดข้อมูลให้ตรงกับต้องการ ของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มได้ แล้วให้เกิดความประทับใจในสารที่ได้รับ

จากการศึกษาพบว่า การสื่อสารในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย หมู่ที่ 6 ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล กำหนดให้ผู้รับสารเป็นกลุ่ม คือ การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน หย่อนใจในวันหยุด การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรมและศาสนา การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ และความสนใจพิเศษ การท่องเที่ยวเพื่องานอดิเรก การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติมิตร และคำนึงถึงสารที่ส่งไปให้กับกลุ่ม ทุกกลุ่มได้รับความประทับใจ

1.5 ผลการสื่อสาร

ผลการวิจัยกระบวนการของผู้ส่งสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอนอำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูล ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าผลการสื่อสาร คือ นักท่องเที่ยวได้ มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์การท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศน์และการบริหารจัดการชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

1.5.1 ผลที่ต้องการจากการสื่อสาร หลังการสื่อสารในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย โดยมีทั้งปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน เด็กและเยาวชน รวมถึงนักท่องเที่ยว โดยการสร้างพื้นที่สาธารณะให้เกิดขึ้นในชุมชน สำหรับเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน เรื่องราวต่างๆ ของชุมชน และการสื่อสารเพื่อสร้าง การรับรู้และการมีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อ การจัดการชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย

1) สร้างการตลาด เพื่อการกระทำกิจกรรมต่างๆ ในทางธุรกิจที่มีผลให้เกิดการนำสินค้า หรือบริการจากผู้ผลิตในชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ไปสู่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการนั้นๆ ให้ได้รับความพึงพอใจ ขณะเดียวกันก็บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ

2) สร้างแผนที่นำทางเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดผลผลิต ทั้งในเชิงสินค้าและบริการ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ให้มากที่สุด

“...เป็นการกระตุ้นเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับชุมชนจะทำให้ชาวบ้านได้รับผลประโยชน์อย่างยั่งยืนตลอดจนการพัฒนาต่อยอดในการพัฒนาชุมชน...”

(นางสาววิณา จิโสะ, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

1.5.2 เหตุผลความต้องการ นักท่องเที่ยวสามารถมีข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการเดินทาง

1.5.3 วิธีการ ทำอย่างไรจึงจะได้ผลเช่นนั้น ใช้การโพสต์ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้ถึงกลุ่มเป้าหมายให้เร็วที่สุด

“...ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อนการเดินทางท่องเที่ยว...”

(นางกาญจนา พยักวัลย์, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

“...การที่จะส่งข้อมูลข่าวสารบริบทการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านท่าข้ามควายให้ถึงนักท่องเที่ยวมากที่สุดต้องผ่านทางช่องสื่อออนไลน์...”

(นางสุภาวดี ลาทัพ, 5 พฤศจิกายน 2563)

1.5.4 ปัจจัยความสำเร็จ การเลือกผู้ส่งสารที่เหมาะสมกับงาน ประเด็นสารที่น่าสนใจ ใช้ช่องทางที่เหมาะสมกับผู้รับสาร ส่งผลมีนักท่องเที่ยวที่ได้รับข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ และเข้ามาเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควายเพิ่มมากขึ้น

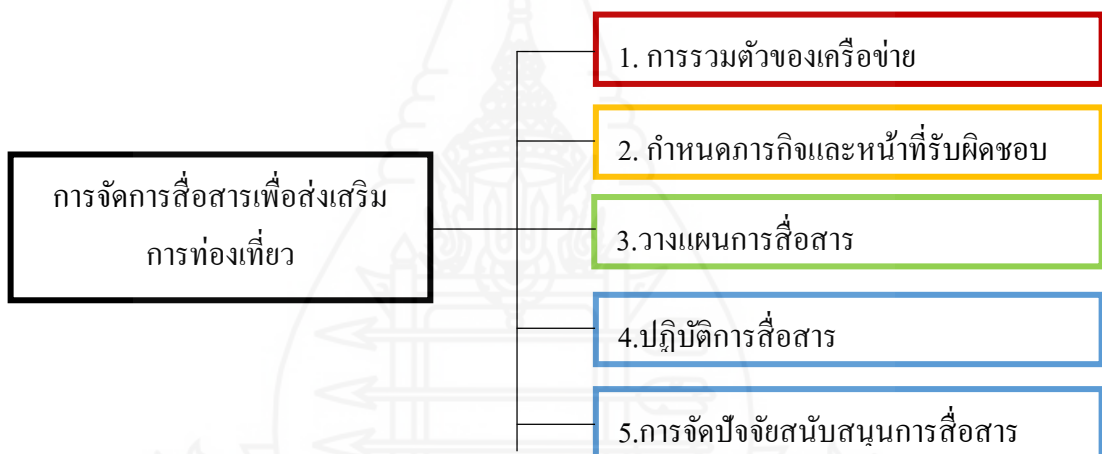
“...ได้รับการเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านสื่อออนไลน์และนักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านสื่อแล้วเดินทางเข้ามาเที่ยวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น...”

(นางสาววิณา จิโสะ, สัมภาษณ์ 14 ตุลาคม 2563)

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการสื่อสารในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล เป็นการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ในการสื่อ ในการให้ทราบถึงอัตลักษณ์ของชุมชนความเป็นอยู่ของชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนตลอดจนการบริหารจัดการชุมชนให้บุคคลภายนอกได้ทราบ

ส่วนที่ 2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การจัดการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูลผลการศึกษาข้อมูลความต้องการการสื่อสาร สรุปได้ดังนี้



ภาพที่ 4.19 การจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ผลการวิจัยได้ข้อมูลการจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การรวมตัวของเครือข่าย

ผลการศึกษา พบว่า การรวมตัวของเครือข่ายการท่องเที่ยวแต่ละชุมชนเพื่อให้กระจายสื่อสารการท่องเที่ยวในชุมชน ไปยังเครือข่ายอื่นๆ เพื่อเป็นการส่งต่อนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งในการส่งเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล และสื่อสารส่งต่อกันจนเกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนเกิดการเครือข่ายการท่องเที่ยวจากกลุ่มต่างๆ คือ

- 1) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น หรือชุมชน
- 2) กลุ่มผู้ประกอบการประมงและจับเรือหน้าเที่ยว
- 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจท่องเที่ยว
- 4) กลุ่มผู้ประกอบการที่พักและโฮมสเตย์
- 5) กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าชุมชนและแม่ค้า
- 6) กลุ่มแม่บ้านและ อสม.ชุมชนต่างๆ
- 7) กลุ่ม ไกด์และมัคคุเทศก์น้อย
- 8) กลุ่มนักท่องเที่ยว

การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีการสื่อสารเพื่อเอื้อในการทำกิจกรรมประเภทเดียวกันและมีการส่งต่อกิจกรรมและดูแลผู้มาเยือนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ได้นำแนวคิดจากการวางแผนการสื่อสารและการเดินทางสื่อสารระหว่างบุคคล ขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ จนเกิดเป็นการสื่อสารกลุ่มใหญ่มากขึ้นตามลำดับในระดับครัวเรือน ระดับกลุ่มอาชีพต่างๆ

2.2 การกำหนดภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ

ผลการศึกษา พบว่า การกำหนดภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบ โดยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละฝ่าย ในการจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว ในด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งต่อนักท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว แบ่งหน้าที่ ออกตามกลุ่มและความถนัด ในการสื่อสาร ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มผู้นำท้องถิ่น หรือชุมชน
- 2) กลุ่มผู้ประกอบการประมงและจับเรือหน้าเที่ยว
- 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจท่องเที่ยว
- 4) กลุ่มผู้ประกอบการที่พักและโฮมสเตย์
- 5) กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้าชุมชนและแม่ค้า
- 6) กลุ่มแม่บ้านและ อสม.ชุมชนต่างๆ
- 7) กลุ่ม ไกด์และมัคคุเทศก์น้อย
- 8) กลุ่มนักท่องเที่ยว

2.3 การวางแผนการสื่อสาร

ผลการศึกษา พบว่า การกำหนดแผนและวิธีการสื่อสารโดยการกระบวนกรสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อการสื่อสารในชุมชน โดยมีทั้งผู้นำท้องถิ่นหรือชุมชน หรือกลุ่มอาสา หรือปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้นำชุมชน หรือสมาชิกในชุมชน หรือเด็กเยาวชน และนักท่องเที่ยว

กระบวนการพัฒนาการสื่อสารและภาวะผู้นำให้แก่ผู้รับสารในการพัฒนาเป็นผู้ส่งสาร ให้สมาชิกที่มีอยู่ในชุมชน การกำหนดประเด็นเนื้อหาสาระเป็นการกำหนดประเด็นและเนื้อหาสาระ ประกอบด้วย

- 1) เนื้อหาสาระประเด็นบริบทของพื้นความเป็นมาของชุมชน
- 2) วัฒนธรรมชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน
- 3) การจัดการชุมชน พัฒนาการการท่องเที่ยว

เนื้อหาสาระประเด็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการสื่อสารภายในเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและทิศทางการทำงานร่วมกับหลายหน่วยงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เส้นทางและการเดินทาง กิจกรรมของชาวบ้าน

2.4 การปฏิบัติการสื่อสาร

ผลการศึกษาพบว่า ในการปฏิบัติการสื่อสารข้อมูลผ่านสื่อในช่องทางต่างๆ เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับทราบ โดยมีหน่วยงานของรัฐสนับสนุนการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

ในระยะแรกของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนทางผู้นำชุมชน และกลุ่มผู้ให้บริการโฮมสเตย์ ทำการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักและผู้รับสารในการดำเนินการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างจริงจังทั้งผ่านการสื่อสารทุกรูปแบบ และพัฒนาการสื่อสารของบุคคลในการสื่อสาร ทั้งในและนอกชุมชน โดยอาศัยสื่อที่มีทั้งสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ โดยรูปแบบการสื่อสารที่ปรากฏ

2.5 การจัดปัจจัยสนับสนุนการสื่อสาร

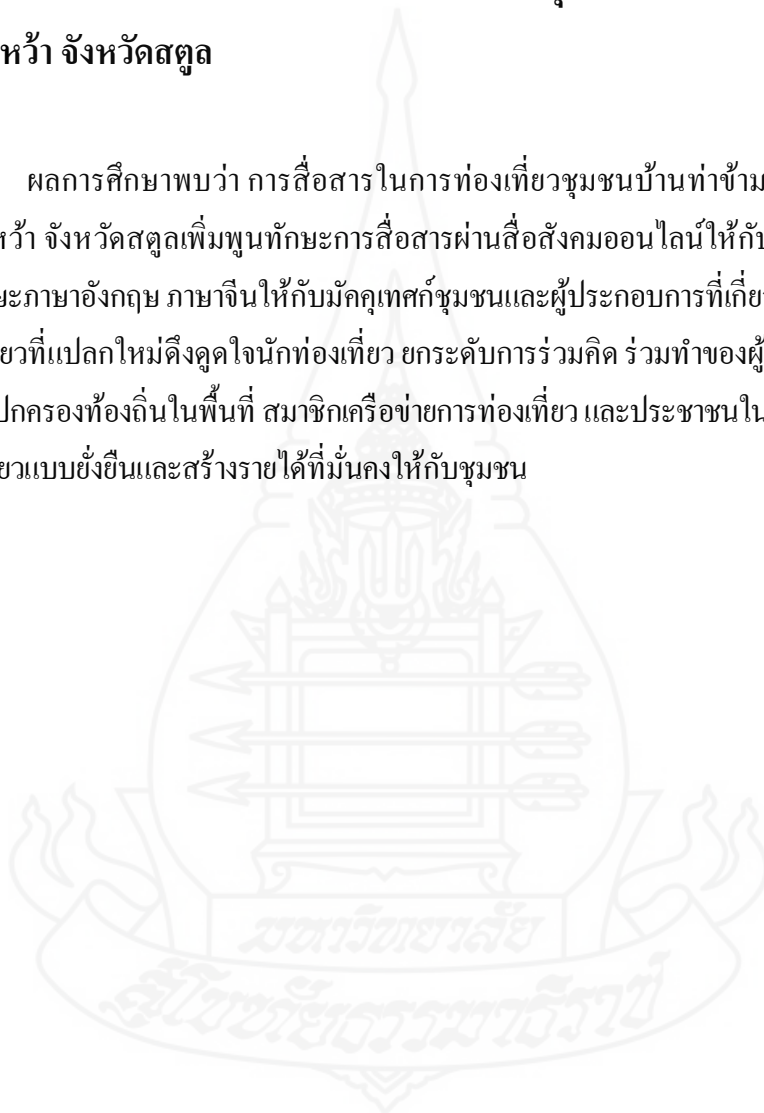
ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่ส่งผลต่อการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ในการให้มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองเป็นอย่างดี เข้าใจอัตลักษณ์ของพื้นที่อยู่อาศัยของตนความสามารถทั้งภาคภาควิชาชีพและภาควิชาการในการให้ความรู้ชาวบ้านในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือกระบวนการที่ผู้นำท้องถิ่นหรือชุมชน การประสานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การพัฒนาขับเคลื่อนการดำเนินงาน การผลักดันให้ชาวบ้านเป็นผู้ทำการสื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าของการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม การประเมินการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

สิ่งที่ต้องจัดสนับสนุนเพิ่มเติมคือการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทักษะในการใช้เครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ ความสามารถในการเข้าถึงระบบสารสนเทศและระบบอินเทอร์เน็ต รูปแบบการสื่อสารที่ใช้ส่วนใหญ่จึงเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้รูปแบบสื่อสารแบบปากต่อปาก

นอกจากนี้ การใช้สื่อมวลชน เช่น สื่อวิทยุ สื่อแผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม การท่องเที่ยวของชุมชน งานเทศกาลประจำปีการใช้ช่องทางสื่อสารที่มีความต่อเนื่อง การใช้เว็บไซต์ การสื่อสารผ่าน Social network ด้วยชุมชนเอง

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูลเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้กับเครือข่ายการสื่อสาร พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาจีนให้กับมัคคุเทศก์ชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ยกย่องการร่วมคิด ร่วมทำของผู้นำที่เป็นนักปกครองท้องถิ่น นักปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ สมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยว และประชาชนในชุมชน ให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับชุมชน



บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 5 เป็นบทที่ว่าด้วยสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ ของการวิจัย เรื่องการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูลซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน 2) การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน และ 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว โดยการสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ผลการศึกษาวิจัยกระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวพบว่า ผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นผู้มีหน้าที่ร่วมในการปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวท่าข้ามควาย ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานและเข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายพร้อมทั้งมีการประชุมหมู่บ้าน และการประชุมประชาคมในการให้ความเห็น การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เมื่อขั้นตอนการสื่อสารภายในชุมชนได้ผลตอบรับและดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนแล้ว ผู้นำท้องถิ่น/ชุมชน ได้ดำเนินการสื่อสารประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และภาคีหน่วยงานต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวต่อไปสื่อสารในกระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมีการกำหนดเนื้อหาสาระและข่าวสารเกี่ยวกับวิถีชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนผ่านสื่อบุคคล สื่อป้ายขนาดเล็ก ป้ายขนาดใหญ่ เอกสาร แจก แผ่นพับ กิจกรรมการท่องเที่ยวเว็บไซต์ของผู้ทรงอิทธิพล เฟซบุ๊ก ไลน์กลุ่ม และยูทูปกลุ่มผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวคือ นักท่องเที่ยวผู้ที่สนใจศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวชุมชนต้นแบบ นักพัฒนาชุมชน นักศึกษา และนักวิจัยผลการสื่อสารในกระบวนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวคือ นักท่องเที่ยวได้มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์การท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรมและเชิงนิเวศน์และการบริหารจัดการชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

1.2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การจัดการการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมีหัวใจสำคัญ เพื่อการจัดการการสื่อสารในการรวมตัวของเครือข่าย จากผู้นำท้องถิ่นในตำบลนาทอน ผู้นำหมู่บ้านและกำนัน ริเริ่มการรวมตัวของเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง มุ่งมั่นสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีการกำหนดภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่าย มีแผนงานการจัดการการสื่อสารที่ชัดเจน ปฏิบัติการสื่อสาร โดยเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ ทุกรูปแบบและกลุ่มเครือข่าย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และหน่วยงานของรัฐที่ผู้จัดป้จจัยสนับสนุนการสื่อสาร

1.3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูลช่วยเพิ่มพูนทักษะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้กับเครือข่ายการสื่อสาร พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ให้กับมัคคุเทศก์ชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ยกระดับการร่วมคิด ร่วมทำของผู้ที่เป็นนักปกครองท้องถิ่น นักปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ สมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยว และประชาชนในชุมชน ให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับชุมชน

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 กระบวนการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ประกอบด้วย 1) ผู้ส่งสารในกระบวนการสื่อสาร 2) สารในกระบวนการสื่อสาร 3) การสื่อสารในกระบวนการสื่อสาร 4) ผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารและ 5) ผลการสื่อสารในกระบวนการสื่อสารซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์สุดา ปานเกษม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดน่าน พบว่า กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดน่าน ประกอบด้วย 1.1 การได้มาของแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 1.2 กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งแบ่งหัวข้อออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรกคือการมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดรูปแบบนโยบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดน่านเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งคือการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของจังหวัดน่านและการณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม และงานวิจัยของ เฉริศา ชัยสุขุมงคลลาภ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว ของตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ

การสื่อสารที่ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวมีพัฒนาการดังนี้ ด้านที่หนึ่งการร่วมค้นหาเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน ด้านที่สองการปรึกษาหารือเพื่อสร้างสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ โดยการสื่อสารที่เน้นการจัดประชุม และทำเวทีประชาคม ด้านที่ สาม การบริหารกิจกรรมการสื่อสารผ่านวิถีชีวิตจริง โดยใช้การพูดคุย การประชุมร่วมกับชาวบ้านในชุมชน และการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ด้านที่สี่การบริหารกิจกรรมการสื่อสารผ่านการขายกิจกรรม ด้านที่ห้า การสร้างระบบการสื่อสารแบบครบวงจร ด้านที่หก การสื่อสารประเด็นเพื่อแก้ไขปัญหา เน้นรูปแบบการสื่อสารผ่านการประชุม การรวมกลุ่ม

2.2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ซึ่งสอดคล้องกับ ณชพงศ์ จันจุฬา (2549) ได้ศึกษาศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติปากแม่น้ำกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่แสดงถึง ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะศรีบอยาประกอบด้วย ด้านที่ 1 ปัจจัยด้านการให้บริการการท่องเที่ยว ด้านที่ 2 ปัจจัยด้านการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านที่ 3 ปัจจัยด้านความโดดเด่น ด้านที่ 4 ปัจจัยด้านพื้นที่ ด้านที่ 5 ปัจจัยด้านผู้นำและด้านที่ 6 ปัจจัยด้านการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การจะใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีค่าของชุมชนนั้น ต้องเริ่มต้นที่ชุมชนก่อนแล้วจึงใช้ข้อได้เปรียบสร้างความมั่นใจให้กับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนเป็นไปอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน

2.3 แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูลซึ่งสอดคล้องกับสุทธิ เสริฐศรี (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลอง โคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ผลจากการ ศึกษาพบว่า 1) อัตลักษณ์ของชุมชนคลอง โคน มีอัตลักษณ์ 3 ประการ ได้แก่ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาช้านานที่เก่าแก่ มีวิถีชีวิตริมน้ำ มีป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ 2) กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวและ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมได้แก่ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และส่งเสริมให้ชุมชนคลอง โคนเป็นศูนย์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่าชายเลน กิจกรรมนั่งเรือชมวิถีชีวิตริมน้ำ กิจกรรมพายเรือคายัค และกิจกรรมอื่นๆ อาทิ กิจกรรมถีบกระดานเก็บหอยแครง กิจกรรมล่องเรือให้อาหารสัตว์ท้องถิ่น 3) แนวทางการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนคลอง โคน ได้แก่ ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชน ปลูกฝังชาวบ้านให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนให้มีความสุข และงานวิจัยของ ปุณยวีร์ วิเศษสุนทรสกุล และคณะ (2563) ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัด

นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพที่โดดเด่นของชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ส่วนศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวพบว่าชุมชนมีกิจกรรมเฉพาะของแต่ละชุมชนซึ่งถือเป็นข้อดีของชุมชนอย่างไรก็ตาม ศักยภาพที่ชุมชนควรพัฒนามีด้วยกันหลายองค์ประกอบ เช่น ศักยภาพด้านการจัดการ ซึ่งเป็นศักยภาพที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

3. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่าการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย จังหวัดสตูล เป็นเพียงการหาแนวทางเพื่อนำไปพัฒนาการสื่อสารในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย เท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสามารถนำไปพัฒนาท้องถิ่นดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ชุมชนหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรจัดทำระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่ เกี่ยวกับข้อมูลรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแต่วัน เดือน ปี หรือฤดูกาล ข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวสนใจและต้องการ การประชาสัมพันธ์ชุมชนในช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น และมีการจัดสรรงบประมาณที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ให้มีการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนใกล้เคียงมากขึ้น จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมพร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อแลกเปลี่ยนนักท่องเที่ยวและพัฒนาการท่องเที่ยวไปพร้อมๆกัน

3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว และเป็นปัจจัยที่มีการสื่อสารการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยว และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น

3.3.2 ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพที่พัก เนื่องจากเป็นสิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในอันดับต้นๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกสบาย และความปลอดภัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยว

3.3.3 ควรทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลไปใช้ใน ปรับปรุงด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ให้มีคุณภาพ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความ ประทับใจ และกลับมาเที่ยวซ้ำ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป



บรรณานุกรม



บรรณานุกรม

- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564). สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 4 ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100 : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1–5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ณชพงศ์ จันจุฬา. (2549). ศักยภาพของชุมชนเกาะศรีบอยา ในการจัดการเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติปากแม่น้ำกระบี่. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ณริศา ชัยสุขมงคลลาภ. (2552). รูปแบบการสื่อสารเพื่อจัดการการท่องเที่ยว ของตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา. *Journal of Public Relations and Advertising*. 3(2)
- ทิพย์สุดา ปานเกษม. (2559). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดน่าน. *หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรม) คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ, สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์*
- เทพสตรี ลพบุรี, สถาบันราชภัฏ. (ม.ป.ป.). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร: และสืบค้น. ลพบุรี: ภาควิชาภาษาไทย สถาบันราชภัฏเทพสตรี
- เบญจวรรณ สุจริต และชัชชัย สุจริต. (2560). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 12(2)
- ประชาชาติธุรกิจ ออนไลน์. (2561). หวัน “ท่องเที่ยวโลก” ทрудยาว WTO เร่งทั่วโลก “รีสตาร์ท”. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2561 ,จาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-489984>
- บุญยวีร์ วิเศษสุนทรสกุล และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 10(3):22-33
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา. 7(3): ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ (กันยายน - ธันวาคม 2557)
- พรทิพย์ วรกิจโกคาทร. (2536). “ภาพพจน์กับการประชาสัมพันธ์” ในประชาสัมพันธ์เพื่อการบริหาร. 44. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ภัสวดี นิตติเกษตรสุนทร. (2546). บทบาทและหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในฐานะสื่อมวลชน.
- ระวีวรรณ ประกอบผล. (2541). ผู้ส่งสารในการสื่อสารมวลชน. 264-265. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ละเอียด ขจรภักย์. (2562). รูปแบบการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแบบร่วมมือทุกภาคส่วนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University* 13 ,(1)
- สุดอนอม ตันเจริญ. (2560). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ*, 13(2)
- สุธิ เสริฐศรี. (2558). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนคลองโคน อำเภอเมืองจังหวัดจังหวัดสมุทรสงคราม. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- โศชนะเสถียร และอรุณพร กงวิไล. (2550). สถานภาพองค์ความรู้ของการจัดการทางการสื่อสารในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์เอนด์พริ้นติ้ง.
- แสงสรรค์ ภูมิสถาน. (2558). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดตราด. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: กรุงเทพฯ.
- อุทัยรัตน์ ณ นคร และคณะ. (2556). พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดตราด. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2561, จาก <https://www3.rdi.ku.ac.th/>
- White, D.M. ,The 'Gatekeepers': a case study in the selection of news, *Journalism Quarterly*. 27, 1950. 283-390

ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม



แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า
จังหวัดสตูล

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเภทกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก.....วันที่ให้สัมภาษณ์

...../...../.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สัมภาษณ์เสร็จเวลา.....

1.กระบวนการสื่อสาร

1.1 ผู้ส่งสาร

1.1.1 เพราะเหตุใดท่านจึงมีความสนใจที่จะประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควายตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป

.....
.....
.....

1.1.2 ท่านมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

.....
.....
.....

1.1.3 ท่านได้รับมอบหมายจากหน่วยงานใดและมอบหมายอย่างไรในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

.....
.....
.....
.....

1.1.4 ท่านสนใจประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

.....

.....

.....

1.1.5 ท่านคิดว่าท่านมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล อย่างไร

.....

.....

.....

1.2 ข่าวสาร

1.2.1 ข่าวสารที่ท่านใช้สื่อสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ท่านได้จากแหล่งใด

.....

.....

.....

1.2.2 ท่านคิดว่าข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนที่ท่านใช้สื่อสารมีความน่าสนใจหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.3 ช่องทางการสื่อสาร

1.3.1 ข่าวสารที่ท่านนำไปสื่อสารเกี่ยวกับที่ท่านใช้สื่อสารมีความน่าสนใจหรือไม่ อย่างไรที่ท่านใช้ สื่อสาร ท่านได้มาจากแหล่งใด

.....

.....

1.3.2 ท่านสื่อสารเกี่ยวกับเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ผ่านสื่อดั้งเดิมใดบ้าง

.....
.....
.....

1.3.3 เรื่องใดบ้างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ที่ท่านสื่อสารผ่านสื่อดั้งเดิม

.....
.....
.....

1.3.4 ท่านสื่อสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ผ่านสื่อใหม่ใดบ้าง

.....
.....
.....

1.3.5 เรื่องใดบ้างเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ที่ท่านสื่อสารผ่านสื่อใหม่

.....
.....
.....

1.3.6 โดยรวมท่านคิดว่าสื่อประเภทใด มีความเหมาะสมในการสื่อสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

.....
.....
.....

1.4 ผู้รับสาร

1.4.1 ท่านรู้จักการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล จากแหล่งข่าวหรือสื่อประเภทใด

.....
.....
.....

1.4.2 ท่านมีความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.4.3 ความน่าสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ที่ท่านได้รับเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

1.4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ที่ท่านได้รับสามารถนำไปประชาสัมพันธ์ให้บุคคลอื่นต่อได้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.5 ผลตอบรับ

1.5.1 นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอนอำเภอ ทุ่งหว้า จังหวัดสตูล มีความประทับใจหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.5.2 ผลตอบรับจากการใช้สื่อ ทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ ในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

1.5.3 ท่านคิดว่าข่าวสารที่ท่านได้รับมีความน่าสนใจส่งผลให้ท่านมาเที่ยวใหม่และแนะนำบุคคลอื่น

.....
.....
.....

2.การจัดการเครือข่ายการสื่อสาร

2.1 นโยบาย

2.1.1ในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล ได้มีการสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวชุมชนหรือไม่ อย่างไร

- อ.บ.ต. นาทอน สร้างเครือข่ายอย่างไร

.....
.....
.....

2.1.2ภาคส่วนใดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาทอน ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล เป็นแกนนำในการสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวชุมชน

.....
.....
.....

2.1.3 เครือข่ายได้กำหนดแนวทาง กระบวนการ หรือรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล อย่างไร

.....
.....
.....

2.1.4 เครื่องข่ายมีการสั่งการภายในอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 การรวมตัว

2.2.1 เครื่องข่ายประกอบด้วยภาคส่วนใดบ้าง

.....

.....

.....

2.2.2 การรวมตัวของเครื่องข่าย มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2.3 การกำหนดภารกิจหน้าที่

2.3.1 การกำหนดภารกิจหน้าที่ของเครื่องข่ายการท่องเที่ยวมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

2.3.2 ภาคส่วนที่เป็นเครื่องข่ายมีการกำหนดภารกิจหน้าที่ย่อยของแต่ละภาคส่วน
อย่างไร

.....

.....

.....

2.4 วางแผนการสื่อสาร

เครื่องข่ายวางแผนการสื่อสารอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.2 การจัดการเครือข่ายการสื่อสาร

เครือข่ายการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนบ้านท่าข้ามควาย ที่ผ่านมา ควรมีการพัฒนา
เครือข่ายด้านใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....



ภาคผนวก ข
ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บข้อมูล



ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล
การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)





ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิสูตร ประกอบ
วัน เดือน ปีเกิด	9 พฤษภาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต การพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 2551
ประวัติการทำงาน	พ.ศ.2556 ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในวาระ 60ปี จนถึงปัจจุบัน
ด้านสังคม	พ.ศ.2560 รองประธานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดสตูล พ.ศ.2560 ประธานการท่องเที่ยวโดยชุมชน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล พ.ศ.2560 คณะกรรมการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(สปสช.) ระดับตำบลนาทอน พ.ศ.2561 คณะกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเขตอันดามัน พ.ศ.2562 คณะกรรมการประสานสาธารณสุขุระดับอำเภอ (คปสอ.) พ.ศ.2563 รองประธานยูติธรรมชุมชนระดับอำเภอทุ่งหว้า พ.ศ.2563 รองประธานสหกรณ์กำนันผู้ใหญ่อำเภอทุ่งหว้า
ตำแหน่ง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 บ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านท่าข้ามควาย ตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล
เกียรติบัตร/วุฒิบัตร	พ.ศ 2558 ผ่านการอบรมตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้แก่ประธานกรรมการหมู่บ้าน รุ่นที่ 15/2558 พ.ศ.2559 ผ่านการอบรมหลักสูตร การไถ่เกลียและระงับข้อพิพาท ในชุมชน (ระดับต้น) - ผ่านการอบรมโครงการส่งเสริมบทบาทผู้นำท้องถิ่นและชุมชนด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อใช้ในโอกาสเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2560 ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านดีเด่น - สร้างและพัฒนาเครือข่ายโคมกชุมชน รุ่นที่ 2 โครงการประชาสัมพันธ์การสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

พ.ศ. 2561 อบรมหลักสูตรการประเมินและพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงาน คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน ในการสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และค้นหาความต้องการของชุมชน

- อบรมหลักสูตร อาสาสมัครผู้นำเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล

- เป็นผู้มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นตามโครงการคัดเลือกผู้มี

ผลการปฏิบัติงานดีเด่นของจังหวัดชายแดนภาคใต้

- สูดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น (TOP COMMUNITY KEY-ACTOR)

จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

พ.ศ. 2562 อบรมหลักสูตรอาสาสมัครผู้นำเที่ยวอุทยานธรณีโลกสตูล รุ่นที่ 3

- ผ่านการอบรม เรื่องกลยุทธ์การพูดในที่ชุมชนพูดได้ พูดดี

มีคะแนนนิยม รุ่นพิเศษ

- ขับเคลื่อนหมู่บ้านได้รับรางวัลDASTA AWARD

สาขาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ระดับการพัฒนาดีเยี่ยม

- ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยม

พ.ศ. 2563 อบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รุ่นที่ 70/2563

พ.ศ. 2564 ขับเคลื่อนหมู่บ้านเป็นชุมชนคุณธรรมระดับคุณธรรม

ตามโครงการส่งเสริมชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัด

